

STAV OLAV

Gunnel Vallquist, s. 3

Kirken ikke rede for glasnost

Ny pavelig encyklika, s. 6

Alle har rett til å høre evangeliet

Arnbjørn Lærdal og Magnus Røger, s. 8

Musikk til en kirkeinnvielse

Arne Fjeld o.p., s. 11

Hvorfor ikke Isabella?

Komplisert på Haiti, s. 19

Prest og president

«The Birmingham six» frikjent, s. 20

Engelsk justismord - med irske ofre

OLAV

Misbruk!

Påskegleden til tross - krigen i Gol-
fen sitter liksom i kroppen fremde-
les. Og krisene deromkring preger
fortsatt nyhetsbildet, selv om mangt
annet kiver om plass og oppmerk-
somhet både på skjermen og i sin-
net: et Sovjet i oppløsning; et Bal-
kan som nærmer seg kaos; et Norge
der bl.a. tvangsauksjoner, som
mange av oss trodde hørte hjemme
i såre barndomserindringer fra tidli-
gere, ulykkeligere tider, igjen er
blitt både trussel og virkelighet for
mange familier. Og, for å holde oss
på hjemmebane: i lønnsforhand-
lingene ser det i øyeblikket ut til å
stå om kr. 2,50 i timestillegg for
noen, mens andre sier et rørende
solidarisk nei takk til lønnspålegg i
flere hundretusen kronersklassen.

Det er - om noen fremdeles skulle
være i tvil! - fortsatt stor forskjell
på kong Salomo og Jørgen Hatten-
maker. Skjønt sammenlignet med
størsteparten av verdens befolk-
ning, f. eks. alle de millioner men-
nesker som kunne fått sitt daglige
brød i uker og måneder for én dags
Golfkrigutgifter (som ifølge lederen
for US Federal Reserve lå "betyde-
lig under én milliard pr. dag!") - er
nær sagt alle nordmenn en kong
Salomo. Men det hjelper såre lite
den dag banken eller inkassobyrået
ikke gir mer respitt, og tvangsauk-
sjon er neste stasjon. Hvis man da

ikke har sørget for å operere som
aksjeselskap, for da - og det har
både Øko-krim-gruppen og pressen
brettet ut for oss i klartekst i den
senere tid - går det stort sett som i
Bokken Lassons gamle glansnum-
mer, revyvisen med omkvedet:
"Men neste dag stod hun lige for-
nøyet, og vannet roserne på sin
altan. . ."

Om man ikke tror på kjødets opp-
standelse (i parentes bemerket bak-
grunnen for alle de fridager Norge
A/S nylig innvilget seg), så er det i
hvert fall bevist at økonomisk
"oppstandelse" er hverdagslige
greier.

Man kan bli både pessimist og
misantrop og ganske usminket for-
bannet av mindre. Eller ydmykt
nestekjærlig og from. Som Kjell
Aukrusts Ludvik der han en kveld
sender en liten himmelvendt opp-
fordring til Vårherre om å gi en
hjelpende hånd i et omtankearbeide
som ganske overvelder den ømskin-
nede sjel: Det omfatter både verden
i sin helhet samt frifanten Solan
Gundersen spesielt, for ikke å snak-
ke om ungene til "sulua" under
mønet - og mange andre. "Gud vel-
signe Vårherre," sukker Ludvik til
slutt, med en blanding av taknem-
lighet og unnselse over å lesse så
mye over på en annen stakkar. . .

Nevnte Herre tør ha hatt det gans-
ke travelt i det siste. Eller rettere
sagt: Mange har hatt det travelt med
å trekke ham inn i sine anliggender.
"Hellig krig," sa den høyst sekulæ-
re despot Saddam Hussein til sine
villedede soldater og sendte dem ut
på slagmarken med falsk fribillett

til spesialplass i himmelen - under-
forstått at selv vold og blodbad kan
være Gud behagelige greier. Og
"God bless our troops", sa president
Bush flittig og ofte. Fromt ønske?
Eller bevisst retorikk i et land der
man i andre sammenhenger er
svært nøye med skillet mellom stat
og religion? For mange av oss lød
dette "God bless" som et "Gott mit
uns" i lite tiltrekkende ny innpak-
ning. For hva ber en politisk leder
da egentlig om? At ens egne må
overleve? At ens egne våpen må
være sterkest? At de lykkes i å ta
knekken på de andre? Eller - skjønt
det tør være mer tvilsomt - at Gud
må ta nådig imot de unge mennes-
ker man nå sender i døden?

Vulgærformen av ovenfor nevnte
bønn kunne man lese i den engelske
avisen *The Sun* - ikke kjent for å
legge fingrene imellom, men desto
mer kjent for nettopp derfor å
appellere til massene: "Ta rotta på
dem!"

Heldigvis fantes det andre røster
som ikke brukte Guds navn "tan-
keløst", som det het i barndommens
skriftespeil - "misbruke", heter det
litt høyere oppe i gradene. I BBCs
program *Golf Vigil* den 18. januar
trakk rabbi Hugo Gryn frem en
legende fra den store fortellerskatt
innen hassidisk jødedom. Legenden
tegner bildet av Gud som sitter
omgitt av engler som danser og
synger fordi Israels barn er kommet
velberget gjennom Rødehavet. Men
så legger noen merke til at Gud grå-
ter. "Er du ikke glad?" spør de.
"Hvordan kan jeg juble av glede?"
spør Gud. "Også de som druknet, er
mine barn." UKJ

Spirende liv

Det interessante både i norsk, dansk og tysk debatt om dette ømtålige spørsmålet er de nye allianser som samler seg i kampen mot å ødelegge spirende liv i laboratoriet. Kirkefolk, feminister, sosialister og verdikonservative i flere partier har sammen med ledende medisinske etikere dannet front i en sak som virkelig handler om vern om ufødt liv. Den utviklingen hilser vi velkommen.

VÅRT LAND

Ny-religiøst koldtbord

—Det er blitt et vell av nyreligiøse retninger, nær-døden-opplevelser og New Age. Alt presenteres som et koldtbord: litt Jesus, litt satan, litt spøkelse, litt av hvert. Jeg har lite tro på at slik religiøs søken fører frem til noe, sier Nina Karin Monsen – filosof og intenst opptatt med moral og moralske verdier – i et intervju med «Vårt Land».

— Bare der folk kan samle seg og tenke, kommer noe viktig frem. Sann tro og sann religion eksisterer som følge av forståelse. Vi innbiller oss til og med at vi kan forstå det mystiske. Våren kommer hvert år – men hvor kommer den fra? Kjærlighet oppstår mellom mennesker, solen står opp hver dag, det er uforståelig og mystisk.

Gunnel Vallquist: Kirken ikke rede for glasnost

3

Hva skjer med menneskene i det politiske, sosiale og ideologiske kaos i Sovjetunionen etter at den doktrinære kommunismens ateistiske fasade er styrtet sammen med et brak? *Gunnel Vallquist* rapporterer fra Moskva om religion, mystikk og magi.

Ingenting er seg selv likt lenger i Sovjetunionen, aller minst det ideologiske klimaet. Den doktrinære

kommunismens ateistiske fasade, som lenge ble opprettholdt ved maktens mest brutale midler, har

styrtet sammen med et brak. Hele bygget er nå så grundig rasert at det aldri vil kunne rekonstrueres. Av den utopi som holdt imperiets utallige millioner sammen, gjenstår absolutt intet. Hva skjer med menneskene i det politiske, sosiale og ideologiske kaos som har oppstått?

1988 ble tusenårsjubileet for det russiske riket feiret med stor pomp og prakt - dateringen knytter seg til keiser Vladimir og hans undersåtters død i Dnjepr i 988. Markeringen i 1988 bekreftet forsoningen mellom staten og kirken - eller, om man vil, kirkens seier etter sytti år med kamp mellom tro og "utro". Siden da har en strid flom av mennesker strømmet til kirken for å bli døpt, flere tusen kirker er blitt gjenåpnet og nye bygget, klostre vokser opp som sopp av jorden, og kirken er blitt innbudt til å etablere sosiale tiltak av ulike slag. Alt dette synes å bebude en ny storhetstid for den ortodokse kirke.

Men ingenting er enkelt, alt er tvert imot fullt av motsigelser i dagens Russland. At kirken i det hele tatt klarte å holde seg over torven, skyldes for en stor del at den valgte kompromissets vei - for at folket ikke helt skulle berøves adgang til gudstjeneste og sakrament. Slik fløt det kirkelige liv videre i en smal fure midt i en verden av massiv og undertrykkende materialisme. Tilstrømningen av kirkefolk var mager, risikoene var store, og den ateistiske propagandaen vant terreng. Den russiske ortodoksien førtes stort sett videre av de gamle kvinnene, "babusjkaene", envisse skautekjerringer som hverken fryktet djevel eller troll," skriver Gunnel Vallquist i denne artikkelen. Her velsignes påskematen i en ortodoks kirke.

"Den russiske ortodoksien førtes stort sett videre av de gamle kvinnene, "babusjkaene", envisse skautekjerringer som hverken fryktet djevel eller troll," skriver Gunnel Vallquist i denne artikkelen. Her velsignes påskematen i en ortodoks kirke.

Kristen publikasjonsflom i Sovjet Gorbatsjovs «perestrojka» har ført til en vårløsning som får mange utslag. Kirken har fått et helt annet armslag enn under tidligere sovjet-regimer. Og som følge av dette igjen, sammen med en helt ny frihet til å trykke aviser og tidsskrifter, har mange nye kristne publikasjoner sett dagens lys.

Naturlig nok vil mange av de nye publikasjonene bare komme ut i et mindre antall eksemplarer. Men det er også eksempler på at kirkelige tidsskrifter kommer ut i opplag på 1 million eksemplarer, slik «Protestantisk Publikasjon» gjorde med flere utgaver i fjor.

I tillegg kommer nytugivelser av gamle bøker, traktater og annet informasjonsma-

teriell fra kirkelig hold. «Bokhøsten» er blitt lang i år, og det er tydelig at det kristne budskap når både troende og ikke-troende i det sovjetiske samfunn.

Baptistenes europeiske informasjonstjeneste har samlet inn 18 adresser til ulike kirkelige tidsskrift med navn på ansvarlig redaktør og estimert gjennomsnittsoplag.

NØP

4

hverken fryktet djevel eller troll. Myndighetene brydde seg ikke om disse gamle bestemødrene - de hadde ingen rolle å spille i oppbygningen av det fremtidige lykkeriket. Dessuten skulle de jo snart dø. De døde, men nye babusjaker inntok deres plass, i tiår etter tiår. Iblant tok de også med seg barnebarna som de hadde hånd om på dagtid. Slik ble forbindelsen til nye generasjoner aldri helt kuttet av.

Når nå glasnost og religionsfrihet endelig er blitt proklamert, viser kirken seg likevel knappst beredt til å svare på alle de forventninger som stilles til den. Presteskaper er for fåtallig til å kunne ta imot og undervise de skarer som kommer til dåp, og som ofte ikke engang har rudimentære kunnskaper om hva kirken lærer, og hva et kristent liv innebærer. Prestenes egen utdanning er ikke sjelden utilstrekkelig til å møte behovene hos de intellektuelle som søker til kirken. Man har ikke fått trykke noen som helst teologisk eller religiøs litteratur i Sovjet i alle disse årene. Dessuten er presteskaper og hierarkiet i lang tid blitt infiltrert av KGB, og det er ikke lett å skille fårene fra bukkene.

Dessuten trues den russiske kirken av splittelse i selve sine strukturer. Som en reaksjon mot Moskva-patriarkatets ettergivenhet overfor makthaverne, har mange kirkelige grupper som tidligere levde «i katakombene», men også en rekke vanlige menigheter, sluttet seg til den såkalte Synodalkirken eller den russiske kirke utenfor Sovjets grenser. Denne kirken, som ble grunnlagt av eksilrussere etter revolusjo-

I et Moskva i krise er det høykonjunktur for guruer, parapsykologi og seanser av ulike slag. Her er en hypnotisør i aksjon - i kampen mot alkoholmisbruk. Foto: ARM

nen, og som siden har tatt imot mange av de russiske flyktingene som kom til vesten, har sitt hovedsete i USA og betraktes som meget reaksjonær. I Ukraina har den kirkelige splittelsen gått lengst og sammenfaller delvis med de politiske selvstendighetsbestrebelsene. Der står nå tre kirker mot hverandre: dels Moskva-patriarkatet med den lite velansette metropolit av Kiev, dels den såkalte gresk-katolske (uniert med Roma, men med samme liturgi som den ortodokse, dannet på 1600-tallet, tvangsinnlemmet i den ortodokse i 1946, og nå igjen anerkjent), dels en eksilkirke med røtter i hjemlandet som kaller seg Ukrainas autokefale ortodokse kirke og har egen patriark.

Disse stridende kirker tilhører i alle fall samme familie og har felles tradisjoner. Men ved siden av dem finnes det i Russland et vell av andre trossamfunn som har overlevet forfølgelsens år uten å inngå kompromiss med statsmakten: romerske katolikker, som først og fremst trekker til seg liberale intellektuelle som i den ser representanter for vesterlandsk kultur og «ordning»; baptister og pinsevenner med en mer folkelig forankring, og til og med lutheranere. Adventistene og Jehovas vitner har fremgang, mormonere og frimurere (unnskyld sammenstillingen) værder sommerluft.

Men alle disse mer eller mindre etablerte menigheter kan ikke

Når blir domkirken i Lvov gitt tilbake?
Den ukrainsk-katolske kardinal Myroslav Lubachivsky, som i årtier har levd i eksil i Roma, vendte tilbake til Sovjetunionen den 30. mars 1990. Han håper at den russisk-ortodokse kirke i nær fremtid vil gi både domkirken og erkebiskopens residens i Lvov tilbake til den ukrainske kirke, som ble opphevet i 1946, men levde videre som undergrunnskirke.

Den nye religionsloven i Sovjet tillater den ukrainske kirke, som er uniert med Roma, å være selvstendig igjen, men det kniper med å få tilbake kirkelig eiendom som ble beslaglagt og ofte overført til den ortodokse kirke i 1946, melder det sveitsiske katolske nyhetsbyrået KIPA. Romas klare støtte til den ukrainske kirke har lagt en demper på de økumeniske kontakter med den ortodokse kirke. At mange ukrainere

nå går over til den ukrainske kirke og bebreider den ortodokse kirke at den lot seg misbruke av kommunistregimet og aldri fordømte diktaturet, bidrar også til å kjøle ned forholdet. «I Ukraina betaler kirken prisen for en langvarig konflikt mellom politikk og religion samt kirkenes kompromisser for å overleve,» noterer KIPA.

absorbere hele den store masse som i det sammenstyrtende sovjetsamfunnet søker noe å holde fast i. Det franske tidsskriftet *L'Actualité religieuse dans le monde* har i sitt januarnummer en reportasje med de talende mellomtitler: Moskva i hypnose, Det store fromhetsmarkedet, Kaos i kirkene og Apokalypsens magiker. Det er overraskende lektyre hvor det bl.a. fremgår at halvparten av det vitenskapelige personalet ved Moskvas ulike forskningsinstitutter tar okkulte vitenskaper og spådomskunst på fullt alvor.

Klubben Rød oktober arrangerer forelesninger om livet etter døden, om djevlemakter, demoner og stjerner. De ansatte ved KGB organiserer seanser med en helseguru som helbreder med urter og faste. Parapsykologiske seanser holdes i Moskva, en guru er i ferd med å opprette et hemmelig anti-strålings-system i Tsjernobyl. En tid opptrådte to berømte hypnotisører med helbredelseseanser i TV; millioner av fascinerte tilskuere fulgte programmene; man fylte vann på flasker som hypnotisører ladet med "positiv energi". Reporteren besøkte enken og datteren til en av de berømte astronautene, de bor i en avstengt luksusbydel der intet mangler i butikkene. Den ene stoler på en amulett utformet av en parapsykolog i samarbeid med beboere av kosmos, den andre beskjef tiger seg med flygende tallerkener og en ny Messias som skal komme etter år 2000.

I historiens urolige tider oppstår det alltid en Rasputin, konstaterer sjefen for Vitenskapsakademiets religions-sosiologiske institutt, men

aldri har tilstanden antatt slike proporsjoner. "I dag handler det om en ren galskap som har grepet hele landet." Inntil for tre år siden tilhørte instituttet en hemmelig gren av KGB som hadde til oppdrag å oppspore alle symptomer på religiøsitet; sjefen for foretagendet føler seg i dag helt rådløs. Han sies å ha sympati for den ortodokse kirkes hierarki som han synes har likhetspunkter med partiets, og han studerer med interesse bladet *Vitenskap og religion* der man kan lese om pyramidenes gåte, kabbalistiske innskrifter og esoteriske tradisjoner innen ortodoksien. For ham går alt dette godt i hop med hans marxistiske overbevisning.

Den kaotiske tilstand i dagens Russland gjelder alle områder, krisen er politisk, sosial og materiell, men i like høy grad av åndelig art. Et folk kan tåle mye om det står på et fast åndelig grunnlag, om det bæres oppe av en dyp overbevisning. I det jordskjelv som har rammet det russiske folket, griper man desperat etter noe å tro på og holde seg til. Sytti års kulturell utarming har frarøvet det de referanserammer som skulle kunne angi retning i søkendet etter mønster, etter en tro, en livsstil. Foreløpig kan man ikke skille ut noen institusjon, bevegelse eller noe fellesskap som er sterkt eller troverdig nok til å aksle rollen som åndelig leder for dette folk. ●

Høykonjunktur for spåkoner, astrologer og håndspåleggere i et Sovjet i politisk, økonomisk og åndelig krise.

Bibelen på 2000 språk

Av de mellom 3000 og 6000 språk som finnes i verden, er nå Bibelen oversatt til 1.946. I løpet av 1990 ble en eller flere av bøkene i Bibelen oversatt til 18 språk for aller første gang. Blant annet fikk Gimira-folket i Etiopia og Matal-folket i Kamerun Det nye Testamentet på sitt eget språk. I tillegg har De forente bibelselskaper kommet ut med fullstendige bibler til fire språk – to i Malaysia, et i India og et i Ecuador.

Mer enn 80% av verdens befolkning har tilgang til Bibelen. Det som derimot kan hindre Bibelen i å nå fram til enkelte steder, skyldes geografisk isolasjon, analfabetisme, politikk og sosiale problemer samt vanskeligheter med å forstå meningen i teksten på et språk som ikke er ens eget.

– Midt i vår glede, må vi ikke glemme betydningen av den oppgaven som fremdeles ligger og venter på oss. Før hele verden er blitt nådd med evangeliet, og folk

har fått Bibelen på sitt eget språk, kan vi ikke være fornøyde, sier pastor Dr. John Erickson, generalsekretær i De forente bibelselskaper (UBS).

Millioner av mennesker får i disse dager Bibelen for første gang på sitt eget hjertespråk. UBS er involvert i 603 oversettelsesprosjekter. I 406 av disse prosjektene gjelder det førstegangs-oversettelse av minst én av bøkene i Bibelen. NØP

6 Encyklika om misjon: Alle har rett til å høre evangeliet!

- Tiden er inne for å bruke all Kirkens energi på en ny era for misjonen. I vår tid, med en menneskehet i stadig bevegelse og på leting, trengs en ny satsing, skriver pave Johannes Paul II i sin nye encyklika *Redemptoris Missio* som ble offentliggjort i slutten av januar. - Menneskeheten har gjort store og overraskende erobringer, men synes å ha mistet sansen for de ytterste ting og for selve tilværelsen. Men hva blir det av mennesket hvis det ikke åpner seg for det absolutte?"

"Tallet på mennesker som ikke kjenner Kristus og ikke tilhører kirken, øker og er i dag dobbelt så stort som ved konsilets slutt i 1965," noterer paven. Men han er ikke pessimist av den grunn: "Jeg ser lyset fra en ny epoke for misjonen som vil gi rik høst dersom alle misjonærer og alle andre kristne, og særlig de unge kirkene, møter tidens krav og utfordringer med storsinnethet og hellighet," heter det i rundskrivet, som er datert 7. desember 1990 og markerer 25-årsminnet for konsildokumentet *Ad Gentes*.

Paven minner om at Det 2. Vatikan-konsil understreket kirkens misjonsoppdrag, og at "rike misjonsfrukter" vokste frem etter konsilet: "lokalkirker med egne biskoper, geistlighet og legfolk", "en

nærmere sammenkobling av menighetsliv og samfunnsliv" og "nærmere forbindelse de enkelte lokalkirker imellom med utveksling av geistlige og deling av de materielle goder". Men paven viser også til en negativ utvikling, nemlig at den misjonsånd som *Ad Gentes* oppfordret til og fremmet, "nå synes å bli svakere". Det nye rundskriv er ment å motvirke denne negative utvikling, skriver paven og fremhever at "misjonsfremstøt og -driv" må stå sentralt i det kristne liv. Hans mange reiser og kontakten med folkeslag som ikke har lært Kristus å kjenne, har overbevist ham om at misjon er en høyst preserende oppgave i dagens situasjon.

Hvorfor misjon?

"Går vi tilbake til urkirken, finner

vi en klar bekreftelse på at Kristus er alles frelser, den eneste som kan fortelle menneskene hvem Gud er og lede dem til Ham. (-) I den moderne verden har mennesket en tendens til å innskrenke seg til den horisontale dimensjon. Men hva blir det av mennesket om det ikke åpner seg for det absolutte?"

Samtidig understreker paven at "frelsens universalitet ikke betyr at den bare gjelder for dem som uttrykkelig tror på Kristus, og er trådt inn i kirken". Mange mennesker lever under sosio-kulturelle forhold hvor det har vært umulig å bli kjent med Kristi frelsesgjerning, mange tilhører andre religioner, men også for dem "er frelsen i Kristus tilgjengelig i kraft av nåden, som, selv om den ikke formelt har innlemmet dem i kirken, likevel på hemmelighetsfull vis forbinder dem med den, idet den bringer dem det nødvendige indre og ytre lys".

Tro og frihet

Dette har ikke noe med religiøs relativisme å gjøre, og for å unngå eventuelle misforståelser siterer paven fra en brev han skrev til de asiatiske biskoper i juni 1990: "Selv om kirken villig erkjenner det som er sant og hellig i andre religiøse tradisjoner, buddhismen, hinduismen og islam, og ser det som gjenskiinn av den ene sannhet som lyser for ethvert menneske, så minsker ikke det plikten og besluttsomheten til uten nølen å forkynne Jesus Kristus, han som er veien, sannheten og livet." Selv om altså tilhengere av andre religioner får Guds nåde og frelse på andre måter enn gjennom dåp og kristen

Kristendommen truer islam

Generalsekretæren i den islamske verdensliga, Abdullah Omar Al-Naasef, har stemplet den kristne tro som «den største fare» for Øst-Asia, Afrika og landene omkring Persiagolfen. I ukebladet «Moslim World News» skriver han at de skoler, sykehus og sosiale institusjoner som misjonsorganisasjoner har bygget, ikke er utslag av humanitær omsorg eller nestekjærlighet, men utelukkende forposter som skal hindre utbredelse av islam og lokke muslimer bort fra deres tro. KNA

Kirkens Nødhjelp satser også i Laos. Enogenhalf prosent av Laos' fire millioner innbyggere er blinde. Med enkle midler kan tallet bli langt lavere. Like før jul feiret byen Savamakhet en begivenhet: Byens første og landets andre øyeklinikk sto ferdig. Sju hundre tusen kroner har det kostet Kirkens Nødhjelp å bygge klinikken.

Grå stær og øyesykdommen trakom er

folkesykdommer, og vi regner med at tjuvfem tusen stær-pasienter bare i Laos kan få tilbake synet ved hjelp av en enkel operasjon, sier øyespesialist Albert Kolstad. Han forlot øyelidelsens høyteknologi på Ullevål sykehus for å bygge enkle klinikker i Nepal. Nå bruker han verdifull erfaring fra Himalaya til å bygge opp en tilsvarende tjeneste i Laos. KN-nytt

tro, så gjelder likefullt "kallet til tro og dåp for alle folkeslag".

Ingen må tvinges til å tro, understreker paven: "Troen krever menneskets frie samtykke. Men troens gave må tilbys alle, fordi alle mennesker har rett til å lære Kristusmysteriet å kjenne. Gjennom dets uutømmelige rikdom har mennesket tilgang til all den erfaring det famlende søker: Gud, mennesket og dets mål, livet, døden, sannheten. Å forkynne Kristus og vitne om ham innebærer ingen trussel mot andres frihet når det skjer med respekt for hver enkelts samvittighet."

Når det gjelder den inter-religiøse dialog, skriver paven at den er "en del av kirkens misjonsoppdrag", og at den ikke er uforenlig med forkynnelsen om den kristne frelse.

Saken angår oss alle!

Paven understreker at for alle kristne gjelder apostelen Paulus' ord om "å forkynne for hedningene det glade budskap om Kristi uutømmelige rikdom (Ef. 3,8)". Det nye liv i Kristus, som enhver kristen får del i ved dåpen, er "det glade budskap for alle mennesker til alle tider: Alle mennesker er kalt til det. Og faktisk er det det alle søker, også der hvor man knapt kan se det, og alle har rett til å lære betydningen av denne gave å kjenne og få del i den".

Det er først og fremst Den Hellige Ånd som er virksom i Kirkens misjon. Apostlenes virke i Kirkens tidligste tider viser dette med all tydelighet, og vår egen tid, med en menneskehet "i bevegelse og på stadig leting", trenger en "gjenopp-

vekkelse" av denne apostlenes ånd og av det vitnesbyrd som et ekte kristenliv innebærer. "Den sanne misjonær er helgenen," skriver paven.

Gamle oppgaver og nye utfordringer

Paven skiller mellom misjon i ikke-kristne land, som betones som svært viktig, og på den annen side nye oppgaver for kirkens misjonsvirksomhet. Og han understreker betydningen av å bringe evangeliet til de fattige. "Kirken er kalt til å stå på alle fattige og undertryktes side." Han kommer også inn på basismenighetene og andre former for nære kirkelige fellesskap som er vokst frem, særlig i "de unge kirker", og siterer i den forbindelse fra sluttdokumentet fra bispesynoden i 1985: "Siden kirke er 'kommunion', fellesskap, er de nye basismenighetene som virkelig lever i enhet med kirken, et sant uttrykk for fellesskap og et middel til et stadig dypere fellesskap. De innebærer et stort håp for kirken." Men Johannes Paul II minner også om pave Paul VI's ord om at ethvert kirkelig fellesskap må unngå å lukke seg inne i en bestemt ideologi og la seg "bruke" av den.

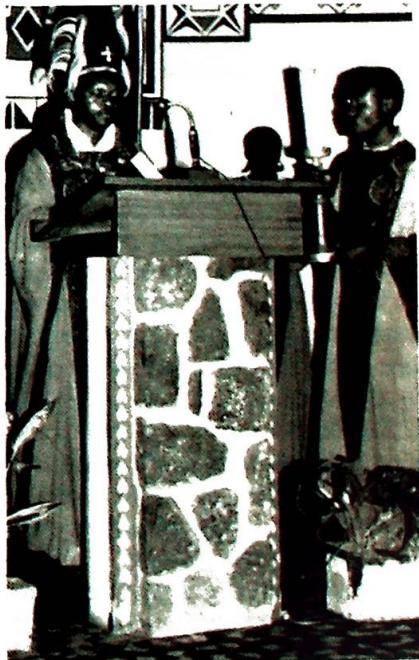
Han minner også om apostlen Paulus' opptreden på Areopagos, selve møteplassen i Aten: "Vår tids kommunikasjoner gjør verden til et Areopagos. Menneskeheten oppfatter seg stadig mer som en enhet som lever i en 'verdenslandsby' (-) og i denne nye kultur, som den moderne kommunikasjon har skapt, må Kristi budskap integreres."

"Ansvaret for misjonsoppdraget

7

hviler såvel på kirken som helhet som på hver enkelt del, på Guds folk såvel som de ulike misjonsorganisasjoner," skriver paven. "Hver lokalkirke er etter sitt vesen misjonerende og har tatt imot evangeliet for å føre det videre. Troen er alltid en Guds gave som skal leves i fellesskapet og vise seg gjennom ordets og livets vitnesbyrd."

Legfolk er misjonærer i kraft av sin dåp, og alle kan yde sitt bidrag til misjonen gjennom bønn, ved å gi penger til misjonen, men først og fremst ved å leve et liv i Jesu ånd, fastslår paven i sin encyklika.

En prest med høvdingepryd på hodet forkynner evangeliet under en messe i den zairiske ritus. Foto: KM

Ingen visste at han var jesuitt!
Kollegene i atomkommisjonen i Litauen ble mildest talt overrasket da formannen i kommisjonen, atomfysikeren Boruta, stod frem og erklærte at han var katolsk prest og attpåtil jesuitt. Ingen hadde hatt anelse om det. Faktisk er Boruta også provinsial for jesuittene i Litauen. Glasnost og perestrojka gjorde det til slutt mulig for ham å komme fram med sin virkelige identitet.

Det finnes flere lignende eksempler, melder Katolsk Kyrkotidning. I Romania har

pater Puni vært provinsial for jesuittene i 37 år. Det strider mot alle kirkelige lover som bare tillater en periode på høyst seks år før ny ordensleder må tilsettes. Men ingen har visst hvor mange jesuitter som fremdeles fantes i Romania. Det har vært umulig med kontakt. I dag er det seks jesuitter igjen i landet.

Slovakias provinsial Oswald satt i konsentrasjonsleir i 20 år. Her begynte han å lese teologi og ble presteviet etter at han var blitt satt fri.

KGB-offiser tryglet seg til en bibel Under en militærparade på Den røde plass i Moskva og blant demonstranter med paroler mot kommuniststyret, sto også Stein Mydske fra Det norske bibelselskap med et filmteam. Plutselig banet en sivilkledd KGB-offiser seg vei bort til filmteamet. Han ville vite hva de holdt på med, og produsenten i filmteamet, Bjørn Roar Bye forklarte at siktemålet var å få sende 500.000 barne-bibler til Sovjetunionen. –

8 Arnbjørn Lærdal og Magnus Røger: Musikk til en kirkeinnv

- Alles følelser var allerede opphøyet. Men da den allerhelligste hostie ble løftet, ble hele kirkerommet fylt av korklang med slike harmonier og slik en konsert med forskjellige instrumenter at man kunne tro (med god grunn) at sangen til englene i Paradis var blitt sendt fra Himmelen for å hviske i våre ører en vidunderlig guddommelig sødme. I det øyeblikket ble jeg så fylt med ekstase at jeg syntes jeg frydet meg over livet blant de salige allerede her på jord. Om dette hendte for andre av de tilstedeværende, vet jeg ikke, men for min egen del kan jeg bære vitnesbyrd.

Dette skrev Gianozzo Manetti i sin beretning om innvielsen av Firenzes katedral Santa Maria del Fiore i 1436.

Hvilket musikkstykke han hadde i tankene, vet vi ikke, men det kan meget vel ha vært *Guillaume Dufays* motett "Nuper rosarum flores". Den var skrevet for anledningen og er, som vi senere skal se, sannsynligvis et av musikkhistoriens mest innflytelsesrike verk.

Katedralen i Firenze ble som katedraler flest, bygget over lang tid. Ønsket om å markere denne rike byen som den toskańske hovedstad, førte allerede i 1294 til en beslutning om å fornye byens katedral. De første forslag til utforming så dagens lys like etterpå, men de endelige planene ble først fastlagt i 1360. Ettersom kirken nærmet seg fullførelsen, ble det

klart at ingen var i stand til å gjennomføre byggingen av den ambisiøse kuppelen. Problemet lå i den store diameteren på oktogonalen som skulle bære denne katedralens krone. For ikke å gjøre seg til latter for sine naboer, besluttet florentinerne i 1410 å holde byggearbeidene i gang ved å reise en 13 meter høy tambur over det som skulle være kuppelens fundament, noe som ytterligere vanskeliggjorde dens bygging.

Det var antakelig som følge av tamburens tilblivelse at *Filippo Brunelleschi* (1377 - 1446) for alvor begynte å interessere seg for kuppelens utfordring. Han innså nok hvilken berømmelse dens tilvirkning ville medføre. I tillegg var

han en sjelden kapasitet med uvanlig god hukommelse, stor teknisk innsikt og med den frem til da uvanlige evnen til å kunne skjelve mellom teori og praksis. Han var en hardnakket byggeleder som våket med argusøyne over sine arbeidere. Han visste at dette var nødvendig for å få reist et verk slik han ville, noe som var desto viktigere under byggingen av katedralens kuppel. Det er summen av disse egenskapene sammen med hans inngående studier av romerske byggverk som gjorde ham istand til å utforme sine bygninger slik at han av ettertiden kalles renessansens far.

Hvordan løste så Brunelleschi problemet med kuppelen? Som så mange av sine etterfølgere, reiste han til Roma for å studere Pantheon, en av de få bestående overlevninger fra romernes geniale ingeniørkunst. Det viste seg at denne kuppelen bare var en meter bredere enn den han forsøkte å reise i Firenze. Videre fant han ut at romerne måtte ha bygget kuppelen uten heldekkende forskaling da det ikke fantes forskalingsmaterialer av slike dimensjoner. Men i motsetning til romerne som hadde brukt metertykke vegger til å fordele kreftene i sin kuppel, måtte Brunelleschi utarbeide en overbygning som kun utøvde vertikale krefter. Med andre ord måtte kuppelen være en stiv, selvberende konstruksjon.

Brunelleschi var vokst opp med gotikkens ribbeprinsipp som den fremherskende byggemetode. Som kjent består den av at hvelvets vertikale krefter overføres til ribber og ikke til hele vegger, slik at vi har med en skjelett-konstruksjon å gjø-

Nå filmer vi den første leveringen av bibler til en ortodoks kirke her i Moskva, forklarte Bye.

– Kan jeg få en slik bibel, spør offiseren tilbake? KGB-mannen fikk en bibel og gikk lykkelig videre og stoppet ved en kollega for å vise ham hva han hadde fått. Det endte med at også den andre KGB-offiseren fikk med seg en bibel; den siste Mydske hadde igjen i beholdningen ... NØP

«Møtemennesker»

«Ringer du rundt til offentlige kontor, vil du snøgt oppdage at mange av dei menneska du har bruk for å snakke med, sit i møte. Somme gjer ikkje anna.» Det er forfatteren (og skolemannen) Ola Jonsmoen som meddeler Dagbladet sine erfaringer og funderinger:

«Eg kann vanskeleg tenkje meg at dei etter ei tid er i stand til å gjere konstruktivt arbeid. Møtemenneske tek etter kvart preg av møtet som arbeidsform og blir ineffektive, noe nær avgjerdsssløve. Reduser talet på møte med 10 prosent! Det ville gje 20 prosent i auka effektivitet. Det ville gje 30 prosent i auka service.»

Katedralen i Firenze. Under kuppelen ser vi oktagonformen på tamburen med de åtte runde vinduene. Vi ser også at kuppelen har gotikkens spissform og ikke renessansens karakteristiske halvkule. Foto: Arnbjørn Lærdal.

re. Nøkkelen til Brunelleschis løsning ligger i hans erfaring med det gotiske byggeprinsipp som han kombinerer med romernes ingeniørkunst. Hans geniale grep besto i å anvende de vertikale gotiske ribber også i det horisontale planet for dermed å "spenne ut" kuppelen etterhvert som den ble oppført, slik at kun vertikale krefter ble overført ned til tamburen. Slik endte han opp med en selvberende skjelett-konstruksjon som måtte bekles, og for å spare mest mulig vekt, oppsto kuppelens doble skall, dens tykkere indre og dens tynne ytre.

Den teknisk innvidde vil straks

forstå at kuppelens spissform dermed var gitt av fysikkens lover. Dette er også grunnen til at man ikke kan betrakte kuppelen i Firenzes katedral som stilistisk banebrytende for renessansen. Derimot er dens konstruksjon et produkt av renessansens tenkemåte. Den bidro sterkt til Brunelleschis interesse og beundring for antikkens former og lovmessigheter, som han kom til å anvende i andre bygg som ble oppført under og etter kuppelens 16-årige tilvirkning.

Guillaume Dufay (1400 - 74) var også en meget velutdannet mann. Foruten å være sin samtids ledende

komponist, hadde han doktorgrad i kirkerett fra universitetet i Bologna og var presteviet. Han fikk betydningsfulle stillinger innen kirken, ikke på grunn av sin musikk, men på grunn av sin lærdom og sin forkynnelse!

Hans firstemmige motett "Nuper rosarum flores" er meget spesiell da den musikalsk gjenspeiler Firenzes katedral. Den er en såkalt isorytmisk motett, en kompisjonsform fra middelalderen som egentlig var litt avleget i 1436. Men til høytidelige anledninger skrev Dufay gjerne isorytmiske motetter, akkurat som vi i vår tid er ekstra tradisjonsbe-

Nei til samarbeid med katolikker?

Et nytt felleskirkelig samarbeidsråd i Bergen, det første i sitt slag i vårt land, er etablert – men to av de største menighetene i byen, pinsemenigheten Tabernaklet og Bergen Frikirke, har takket nei til å være med i rådet som ellers omfatter både katolikker, statskirkefolk, adventister og metodister.

– Vi er ikke imot samarbeid mellom uli-

ke menigheter og trossamfunn, men jeg tror et slikt samarbeid ligger utenfor vårt interesseområde, sier forstanderen i Tabernaklet – ifølge avisen «Vårt Land». Han begrunner menighetens forhold til det nye rådet både ut fra kapasitetsproblemer og med prinsipielle innvendinger mot et forpliktende samarbeid med Den romersk-katolske kirke.

Initiativtakeren til samarbeidsrådet, Tor-

bjørn Wilhelmsen, som også leder Norsk Økumenisk Pressebyrå, beklager at de to menighetene uteblir, og håper det ikke er et endelig avslag til samarbeid, men snarere uttrykk for en «vente og se-holdning».

– Det er kirkelig enhetsarbeid på gras-rot vi ønsker å fremme, ikke en teologisk debatt, understreker Wilhelmsen som håper initiativet i Bergen vil danne mønstre for andre byer.

10

visste nettopp ved høytidlige anledninger. I en isorytmisk motett er det rytmen og ikke melodien som er det bærende element gjennom gjentakelser av et bestemt rytmisk mønster, såkalte isorytmiske perioder. I "Nuper rosarum flores" møter man det bærende rytmiske mønsteret fire ganger. Hver gang synges det av de to laveste stemmene (tenor I og tenor II) som en kanon som rett og slett er en strofe fra kirkeinnvielsesmessens gregorianske introitus. Den laveste tenoren synger en kvint under den høyeste og fungerer dermed som bass. En slik dobbel understemme var et helt nytt prinsipp i en tid hvor tenorstemmen var laveste stemme, og hvor de øvrige stemmene var tilføyde overstemmer. Men Dufay hadde antakelig en helt spesiell hensikt med å skape en dobbel understemme. Han ville lede tankene til katedralens fantastiske doble kuppel. De to tenorene synger sin kanon i forskjellig tempo i hver av de fire isorytmiske periodene, slik at proporsjonene mellom dem blir 6:4:2:3, akkurat som proporsjonene mellom kirkens hovedskip, sideskip, alterparti (apsis) og kuppel.

I motetten spiller tallet syv en sentral rolle, og for å forstå dette, må vi se litt nærmere på antikkens og middelalderens tallsymbolikk. Tallet syv ble ansett for å være et fullkomment tall, helstøpt og udelelig som det er. I skriften møter vi det en rekke ganger, tenk bare på skapelsens syv dager, den syvarmede lysestake, visdommens syv søyler (Ordsp 9,1), og Jesu ord om at vi skal tilgi ikke bare syv ganger, men sytti ganger syv ganger. I

Johannes Åpenbaring hører vi om de syv menighetsbrev (Kap 2-3), boken med de syv segl (Kap 4-6), de syv trompeter (Kap 7-14), de syv Guds vredeskåler (Kap 15-18), og de syv endetidssyner (Kap 19-20). Motsetningen til tallet syv har vi i tallet seks som lar seg dele på såvel to som tre og dermed blir et ufullkomment tall. Kanskje er det nettopp derfor at vi i Johannes Åpenbaring får høre at Dyrets tall er 666 (Åp 13, 18).

På denne bakgrunn er det ikke vanskelig å forstå at kirken med sine syv sakramenter regnet syv som sitt tall. At Dufay valgte å la tallet syv få en sentral plass i sin "Nuper rosarum flores" som jo var skrevet til en kirkeinnvielse, var således bare naturlig. Motettens fire vers har hver syv strofer, og hver strofe har syv stavelser. Hver av de isorytmiske periodene er også omhyggelig konstruert omkring tallet syv, noe som det er lettest å se hvis man har notene foran seg. Motetten avsluttes på en passende måte med et syv-stavelset "Amen".

Kanskje enda mer bemerkelsesverdige ved denne unike sammenmeltingen av kirkearkitektur og

musikk, er muligheten for at kuppelens arkitektur kan ha spilt en viktig rolle for musikkhistoriens videre utvikling. I sin senere kirkemusikk delte Dufay koret inn i fire stemmer: sopran, alt, tenor og bass, slik det fortsatt er vanlig i vår tid. Brunelleschis doble kuppel har antagelig gitt Dufay ideen til den doble understemme hvor den laveste fungerer som bass. Slik kan man betrakte kuppelen i Santa Maria del Fiore som et musikkhistorisk bindeledd mellom middelalder og den nye tid.

Litteratur:

Benevolo L: *The Architecture of the Renaissance*. London 1978, Vol 1: s 9 - 44

Grout DJ, Palisca C: *A History of Western Music*. New York 1988, s. 183 - 96

Murray P: *Renaissance Architecture*. Milano 1978, s. 14 - 17

Warren C: *Brunelleschi's dome and Dufay's motet*. *The Musical Quarterly* 1973; 59: 92 - 105

Pavens anliggende for bønnens apostolat i april:

At Guds ord må inspirere de kristne til å søke rettferdige løsninger på politiske og sosiale spørsmål.

Frittalende ny erkebiskop i Canterbury – Tanken om at bare menn kan representere Kristus ved alteret er en farlig heresi! Det mener den påtroppende erkebiskopen av Canterbury, dr. George Carey, i et intervju med *Readers Digest* (Det Beste). – Følgene av et slikt syn er kolossale og ødeleggende fordi det betyr at kvinner føler seg totalt ekskludert. Jesus inkluderte kvinner i sitt følge, og det var kvinner som først vitnet om Kristi oppstandelse!

Dr. Carey gir i intervjuet malende bilder av kirken og dens funksjon i samfunnet. – Den engelske kirke er som en gammel tante som sitter i et hjørne og mumler for seg selv, og som for det meste blir ignorert, sier en fritt-talende og spissformulert kirkeleder – blant annet. Carey er tydeligvis opptatt av å endre oppfatningen av kirken i samfunnet. – Når noe er i veien, går man gjerne til denne tanten (kirken) og får en slags salighetsklapp på hodet. Og så blir

alt bra igjen, sier Carey som karakteriserer kirken som en som mumler eldgamle plattheter gjennom tannløse gommer. Hvorfor skal kirken bruke et 300 til 400 år gammelt språk fordi det er forventet av den av sentimentale grunner, undrer den kommende erkebiskopen av Canterbury.

Dr. Carey er også opptatt av å «kjøre» kirken mye mer som en forretning. – Jeg sier til mine kritikere at Jesus også var en leder- og administrativ ekspert. NØP

Arne Fjeld o.p.: HVORFOR IKKE ISABELLA?

11

Det forlyder at pave Johannes Paul II ønsker å skjenke en jubileumsgave i anledning 500-årsjubileet for Kristoffer Columbus' «opdagelse» av Den nye verden: kanonisering av dronning Isabella, Spanias dronning på den tiden. Men en slik kanonisering vil skade forholdet mellom jøder og kristne på det alvorligste, skriver *pater Arne Fjeld o. p.* og forklarer i sin artikkel kort og konsist hvorfor.

1992 skal være Spanias år. 500-årsjubileet for Kristoffer Columbus' «opdagelse» av Den nye verden, og for den endelige utdrivelsen av maurerne fra Spania, skal markeres med verdensutstilling i Sevilla og olympiske leker i Barcelona.

Nå forlyder det at pave Johannes Paul II ønsker å skjenke en jubiléumsgave: kanonisering av dronning Isabella av Castilia, som sammen med sin mann Ferdinand av Aragon hersket i Spania for 500 år siden.

Ferdinand og Isabella, som har fått hederstittelen «Det katolske kongeparet», gjorde endelig slutt på det mauriske kongerike Granada. Muslimene var kommet over Gibraltar i 711, hadde erobret Spania og ble stanset langt opp i Frankrike i 732. Den kristne gjen Erobringen – la reconquista – fortsatte gjennom århundrene.

Både i det mauriske og det kristne Spania hadde jødene – i 1492 nær 200 000 – betrodde stillinger bl.a. som finansmenn og leger. I 1492

sendte dronning Isabella ut et edikt, som ga jødene og muslimene i Spania valget mellom dåp og landsforvisning. De fleste valgte å forlate sine eiendommer og sine stillinger og reise fra landet. I første omgang fant mange jøder tilflukt i Portugal. Men da Kongen av Portugal ville gifte bort arvingen med en prinsesse av Spania, stilte Isabella som betingelse at jødene skulle lide samme skjebne i Portugal. Tyrkia og Nederland tok imot de fleste.

Jødene som valgte dåp, var ille farne. Som jøder hadde de vært fritatt fra inkvisisjonens undersøkelser, idet de ikke kunne anklages for feilaktig kristen-tro. Som tvilsomme kristne, ble de ofte anklaget og funnet skyldige.

Jøder av i dag husker utdrivelsen fra Spania og Portugal som en enorm katastrofe. En hel kultur ble drevet i landflyktighet. Siden Isabella regnes som en eksemplarisk kristen, og hennes hensikt var å fremme den kristne tro i Spania, ser jødene 1492 som skoleeksempel på kristen intoleranse og forfølgelse.

Kirken har i vårt århundre forsøkt å bedre forholdet til jødene. Det 2. Vatikankonsil utsendte sitt skrift om De fremmede religioner, hvor konsilet understreker at «jødene, ifølge Apostelen, fremdeles på grunn av fedrene (er) høytelsket av Gud, som aldri fornektet sine gaver og sin kallelse.» (Erklæringen, nr. 4). Senere har Johannes Paul II sendt ut et direktorium om hvordan man skal tale om jødene i katolsk religionsundervisning: jødene korsfestet ikke Kristus, det må hele menneskeheten ta ansvar for. Johannes Paul har også preket i den store

Strid om Isabella

Saligkårsprosessen for dronning Isabella av Spania ble innledet i erkebispedømmet Valladolid i 1958, og i 1972 tok Kongregasjonen for saligkårsinger opp saken. De som støtter saken, håper på en positiv utgang på prosessen innen Kolumbus-jubileet i 1992 fordi det vil understreke båndet mellom det katolske Spania og det amerikanske kontinent. Isabellas «supportere» hevder at evangeliseringen av Latin-Amerika er selve det under som trenges for at deres sak skal nå frem, mens innfødt i Amerika på sin side peker på den undertrykkelse som de europeiske koloniherrer har forvoldt dem.

Pater Anastasio Gutierrez, den offisielle leder for Isabellas sak, betegner all kritikk som både irrelevant og ubegrunnet. Det saken dreier seg om, er dronningens «personlige hellighet» og intet annet. Det var til jødernes fordel at de ble utvist fra den iberiske halvøy, hevder han. Det Isabella gjorde var å ta fra dem de privilegier de hadde fra tidligere, og som ga dem rett til å slå seg ned og drive med visse virksomheter. Tilbakekallelsen reddet dem fra pogromer som allerede var begynt. «Kirken må stå fritt til å uttale seg om denne kvinnens heroiske dyder, alt det øvrige er politikk og manipulasjon,» hevder Gutierrez.

Sør-afrikanske biskoper krever like rettigheter

I et hyrdebrev offentliggjort før påske oppfordrer de sør-afrikanske biskopene katolske menigheter til å støtte forhandlingene om «like politiske rettigheter og like muligheter for utdanning og arbeid». Biskopene støtter også de svarte politiske partienes krav om en ny grunnlovgivende forsamling. Den vanlige måten å oppnå like politiske rettigheter på er «å samle representanter for alle landets folk til å utarbeide en grunnlov».

Biskopene peker på at mange som hittil har hatt både privilegier og makt i landet, vil finne forandringer på disse punktene vanskelig. «Det er alltid vanskelig å gi fra seg makt, men det finnes ingen unnskyldning for å klamre seg til urettmessig makt», skriver biskopene. Dersom forandringsprosessen blir forvansket eller forfalt ytterligere, «vil det føre til verre voldsbruk i landet enn noe vi har sett i de senere år», advarer biskopene, som anbefaler fortsatte sanksjoner mot Sør-Afrika.

CATHOLIC HERALD

AIDS kan bli vanligste dødsårsak i Afrika

Ti millioner afrikanske barn vil bli foreldreløse i løpet av dette tiåret. Årsaken er AIDS. Sykdommen kan bli den mest alminnelige dødsårsaken i Afrika i løpet av de nærmeste årene, fremgår det av beregninger Verdens Helseorganisasjon (WHO) har foretatt.

Tilsammen er om lag 10 millioner men-

12

synagogen i Roma.

Å kanonisere Isabella ville skade forholdet mellom jøder og kristne på det alvorligste. En kanonisert helgen skal ikke bare ha levet sitt liv i hengivenhet til Gud. Helgenen skal også være forbilde. Vi kan freidig håpe at dronning Isabella nå synger Herrens pris i himmelen, etter å ha tatt avstand fra all synd og villfarelse, slik vi selv skal. Selv handlet hun sikkert etter sin samvittighet og med den innsikten hun hadde. Men å kanonisere henne vil innebære anerkjennelse av hennes politikk: å drive ut annerledes troende og opprette et tros-tyranni. Kong Juan Carlos akter da også å høytidelig trekke tilbake hennes edikt i løpet av jubileumsåret. (La Croix, febr. 1991.)

Omkring 1492 spilte dominika-

nerne i Spania en rolle som vi ikke er stolte over i dag. Ferdinand og Isabella hadde skriftefedre og rådgivere som var dominikanere: Talavera og Thomas de Torquemada, sistnevnte ble også leder av inkvisisjonen. Ordenen føler derfor at kanoniseringsprosessen angår den. Lederne for Ordenens tre franske provinser skrev 7. desember 1990 et brev til dominikanernes gneralmagister i Roma, hvor de ber ham om å bidra til at ordenen gir et enstemmig uttrykk for vårt århundres vurdering av hendelsene i 1492.

En kanonisering av Isabella, skriver de videre, ville gi Johannes Paul II's pontifikat, som startet under Menneskerettighetenes fane, det motsatte fortegn.

Afrikanere slutter opp om islam

Unge afrikanere som er desillusjonert over hva de anser som vestlig inspirert korrupsjon, fattigdom og dekadense, strømmer nå til islamske bevegelser, melder Associated Press ifølge Aftenposten. Islam er verdensdelens hurtigst voksende religion, og muslimske aktivister sier de vil gjøre den til «Afrikas røst».

De islamske aktivistene – ofte unge velutdannede medlemmer av middelklassen som er rammet av de økonomiske tilbakeslag – går ikke bare mot sine «sekulære» regjeringer, men også imot ortodokse muslimske ledere som de oppfatter som korrumpert av kolonialistisk innflytelse, foruten imot tradisjonelle afrikanske skikker, som de hevder forurenser islam.

Etter de kristne europeiske staters kolonisering av Vest-Afrika stagnerte islam i området. Men i løpet av de siste tiår har antall muslimer sør for Sahara økt med 50 prosent og er nå oppe i 149 millioner. Det er i dag flere muslimer i Vest-Afrika enn det er arabere i verden eller muslimer i Midtøsten. Utenlandske makter kappes om å påvirke dem. Saudi-Arabia og dets rivaler, Iran og Libya, gir penger til bygging av moskéer og til finansiering av pilegrimsreiser til Mekka.

Fanatisme muslimer presser på for innføring av islamsk strafferett (sharia) hvor blant annet hånden til vaneforbrytere kan hugges av under visse omstendigheter, og ekteskapsbrudd kan straffes med stening. Andre, som hoveddommer Bashir Sambo ved den islamske domstolen i Kaduna-provinsen i det nordlige Nigeria, hevder at det som trengs i disse områdene, er «en multi-religiøs regjering som gjør det mulig for oss alle å leve som vi ønsker, enten vi er muslimer, kristne eller hedninger». Hans holdning deles trolig av de fleste, både på muslimsk og kristent hold, men på begge sider finnes det fanatikere, heter det avslutningsvis i artikkelen.

Et tresnitt som Columbus sendte hjem til Spania i 1493, viser byen La Isabela, den første europeiske kolonien i Amerika.

nesker verden over smittet av Hiv-viruset, ifølge de nye tallene fra WHO. Fem millioner av disse er afrikanske og halvparten av disse er kvinner. 700.000 mennesker har utviklet AIDS. I 1985 var halvparten av de registrerte AIDS-tilfellene afrikanske, nå er det hele to tredjedeler – og det til tross for at man vet at det i Afrika og ganske særlig i Asia er en underregistrering av AIDS-tilfeller.

Biskoper utfordrer rikdommen

De australske biskoper har kommet med en klar utfordring til den australske regjeringens ortodokse frihandelspolitikk. I et arbeidsdokument om «Felles rikdom og det felles gode» benekter de at markedsøkonomien fører til en «velstandsfordeling fra de rike nedover», og at inngrep fra regjeringen i den økonomiske prosess er et anslag mot friheten. Det er bispekonferansens rettferdighet og fredskommisjon som står bak dokumentet, som man har arbei-

det med i tre år bl.a. via høringer og et vell av bidragsytere. Den foreløbige tekst er nå ute til høring.

I dokumentet understreker biskopene sterkt begrepene det felles gode og sosial rettferdighet som begge står sentralt i katolsk sosiallære. De anbefaler at Australia «legger mindre vekt på selvcentrert individualisme og desto mer vekt på den enkeltes ansvar og på solidaritet».

THE TABLET

I OG OMKRING MIDT-ØSTEN

13

Kristne i Irak

Virkeligheten i Irak er vanskelig å beskrive: Kristne kan godt bekle høy embeder, som f. eks. utenriksminister Tariq Aziz, men de kan også bli utvist eller innesperret uten lov og dom, sier dominikanerpater Khalil Kochassarly, som er født i Libanon, men har bodd i Irak i 40 år - hvor han bl.a. opplevde å sitte i fengsel i lengre tid uten å vite hvorfor. I dag bor han i Bryssel.

Uforklarlige motsetninger

Hvordan skal man forklare at et land med hovedsaklig muslimsk befolkning, regjeres av et sosialistisk ikke-religiøst parti? Eller forstå at et land etter 8 års krig med Iran var klar til ny krig for å forsvare annekasjonen av Kuwait? Og hvordan forklarer man at Saddam Husseins sosialistiske parti kan regne med støtte fra kirkelige toppfigurer. En del kan forklares ut fra Baath-partiets politiske program, sier pater Kochassarly: arabisk gjenreisning, samling av alle arabere i én stat fra Golfen til Atlanterhavet.

Utnytter kirkene

Det er ikke lett for de kristne å finne det rette forhold til både islam og den irakiske stat. Mange kristne er utvandret, mens andre villig lar seg innlemme i Baath-partiet for å få del i de frynsegoder Saddam Husseins venner nyter godt av. Under krigen mot Iran fikk bare Baath-partiets medlemmer gassmasker.

Religionsforfølgelse finner man ikke i Irak. Biskopene er anerkjent, kirkens eiendom respekteres, kirke-

ne er åpne, kristne kan uhindret bekjenne og feire sin tro, organisere religionsundervisning og drive katekese i skoler hvor kristne barn er i flertall. Men kirken misbrukes som maktfaktor, og det er mer ondartet enn forfølgelse.

Partiet er allestedsnærværende

Baath-partiet er allestedsnærværende: i familien, på skolen, på sykehusene, på arbeidsplassen, i hæren. Hvert medlem har til oppgave å oppspore og anmelde statens fiender og bidra til at de "forsvinner". "Jeg har mistet mange av mine venner på den måten," sier pater Kochassarly. Det tragiske er at mange prester og biskoper sympatiserer med Baath-partiet. "Jeg har selv erfart hva det vil si ikke å være medlem av partiet, da jeg havnet i fengsel. Det forelå ingen anklage, antagelig ønsket de å forulempe og skremme meg fordi jeg hadde innflytelse på unge mennesker som var sympatisk innstilt til kristendommen. I dag støtter biskopene i Irak regjeringens politikk"

Kristent mindretall blant muslimer

De kristne utgjør 3,5 prosent av en befolkning på vel 17 millioner, vel 600.000 av dem er fordelt på flere kirker: den kaldeiske, den syriske og den arameiske, noterer KIPA. Patriark Raphael I. Bidawid, som er overhodet for den største kristne grupperingen, kaldeerne, er medlem av Baath-partiet og Saddam Husseins personlig venn. Han har kalt Iraks annekasjon av Kuwait for "en defensiv handling", på samme måte som Israel kaller okkupasjo-

nen av Vestbredden og Golanhøyene for defensiv.

Ifølge patriarken er Saddam Hussein ikke "det ville dyr" som den vestlige presse gjør ham til, men en dialogens mann som ikke er blitt riktig behandlet av sine forhandlingspartnere!

KIPA

En muslimsk profet

I en tid da fiendebildene har svirret og fremdeles svirrer over fjernsynsskjermene, er det viktig med motforestillinger og med bilder som utvider synsfeltet. Det gjør denne lille skissen som nylig stod i det engelske tidsskriftet "The Tablet".

En av deltagerne på en kongress ved universitetet i Leuven sist høst - i regi av bladet "Concilium" - var Mahmoud M. Ayoub, professor i islamske studier ved Temple University i Philadelphia, USA. Han var ikke bare en symbolsk muslim. Hans første ord til kongressen var: "Jeg skulle ønske at Karl Marx hadde vært enten from jøde eller from kristen." En uventet replikk, men så er også Mahmoud Ayoub en overraskelsesens mann.

Hans viten er formidabel. Han er vel bevandret både i Det gamle og Det nye testamentet såvel som Koranen. For tiden skriver han på en ti-binds serie om "Koranen og dens fortolkere". Undertittelen "Frelsende lidelse i islam" antyder

Prestene neddyngnet av kontorarbeid

En av grunnene til troskrisen i Europa er at prestene overbelastes med kontorarbeid og andre "forvaltningsoppgaver"; de har for mye "annet å gjøre" enn å "være med" folk i "deres sorg og glede". Det mener den første "utvekslingsprest" i bispedømmet Osnabrück i Tyskland, ghaneseren Andrew Ghansah, som for et år siden byttet jobb med sognepresten i St. Matthias menighet i Osnabrück, og som nå skal tilbake til sin menighet i New Takoradi.

Han synes også det er trist at mange europeere ser med fiendtlige øyne på alt som er kristent, til tross for at mange faktisk lever i overensstemmelse med kristen ånd. "Den kristne grunninnstilling finnes stort sett, men den blir ofte fortrent dersom man gjør en dårlig erfaring med kirken." Han understreker også at tro ikke bare er "lære", men noe som skal leves, og som skal leves i fellesskap med andre. KNA

Giftede prester en vei ut av krisen?

Erkebiskop Rembert Weakland av Milwaukee i USA har erklært offentlig at han eventuelt er rede til å vie giftede menn til prester - forutsatt selvsagt at paven gir sitt samtykke. I et brev til prestene i erkebispedømmet skriver Weakland at han muligens vil anmode paven om slik tillatelse. Bakgrunnen er den sterkt økende mangel på prester.

14

hvorfor han til dels står på felles grunn med de kristne. Men det som gjør hans arbeid enda mer bemerkelsesverdig, er at han er totalt blind. Så da han under kongressen siterte apostelen Paulus - "nå ser vi som i et speil og i en gåte" - fikk ordene en ganske spesiell betydning. Han trengte ikke mye hjelp for å bevege seg rundt omkring, men det var rørende å se Hans Küng som omsorgsfullt geleidet ham til podiet. Küng har i de senere år brukt mye av sin tid på emnet "verdensreligionenes teologi", og Mahmoud ga ham et hovedprinsipp for denslags sysler med følgende enkle setning: "Selv da Kain hadde drept Abel, var de fremdeles brødre og trengte forsoning."

Ayoub ble født i 1935 i det sydlige Libanon. Han lærte toleranse i et Libanon som i dag stort sett er forsvunnet. Den mest politiske uttalelse han kom med i Leuven, var at jøder, kristne og muslimer levde side om side i harmoni i Midtøsten frem til europeerne, og da særlig franskmennene, skapte skiller mellom de kristne og brukte dem som sine agenter. Det kristne nærvær i området er viktig - selv om det dreier seg om en minoritet - fordi det hindrer at man automatisk setter likhetstegn mellom arabere og islam.

Når det gjelder dialogen mellom islam og kristendommen, mener Ayoub at begge parter har mye å lære om seg selv nettopp gjennom slik dialog. "Vi må begge ha faste røtter i vår egen tradisjon - dere må utdype deres kristne tradisjoner, vi våre muslimske (-) vi muslimer har en tendens til snarere å tilbe

islam enn Gud selv, mens dere kristne fristes til å sette kristendommen i Guds sted." Han er på linje med Dietrich Bonhoeffer når han sier at "religion er en avgud som må veltes overende av troen".

Under oppholdet i Leuven var professor Ayoub innkvartert i "Pavens kollegium", oppkalt etter pave Hadrian VI, den siste ikke-italienske pave før Johannes Paul II. Han hadde sin glede over dette stykke ironi og minnet deltagerne om Hadrians forbindelse med inkvisisjonen.

Ayoub setter stor pris på den nåværende paves forsøk på å dra igang en dialog med islam. I en dyptpløyende artikkel i tidsskriftet *Islamochristiana*, som utgis av Det pavelige institutt for arabiske og islamske studier, tar han for seg takksigelse og lovsang i den muslimske fromhet. Han trekker mange paralleller med eukaristien

og peker på at når det gjelder bønn, står muslimer og kristne hverandre nær.

- Det lyder som en klisjé å snakke om at en blind har en spesiell visjon, noterer *The Tablet* som avslutning, - men i dette tilfellet passer ordvalget.

*

Vatikanets visjon for Midt-Østen

"Toppmøtet" i Roma i begynnelsen av mars, som samlet over 20 kardinaler, erkebiskoper og patriarker fra landene som var involvert i Golfkrigen, er historie når dette nr. av *St av Olav foreligger*. Men konfliktene i området er fremdeles med oss, og det er vel verd å gjenta de synspunkter som ble fremmet under møtet.: det dreier seg om synspunkter man ikke - lenger - ustraffet kan overse om man virkelig ønsker stabile forhold for dette hjemsoekte området.

Det lå symbolikk i det da Englands kardinal Basil Hume omfavnet patriarken av Bagdad ved begynnelsen av dette møtet - som ble planlagt mens krigen raste, men som trådte sammen kort etter at våpenstillstand var inntrådt. 150.000 irakere har mistet livet, opplyste patriarken, og paven understreket at kirkens oppgave nå da krigen var slutt, er "nestekjærlighet" . . Vi er kommet sammen i egenskap av hyrder for folkeslag som har øvet vold mot hverandre. . i dag oppfordrer de samme hyrder

Weakland stiller seg kritisk til såkalte «presteløse gudstjenester» – det vil si at legfolk står for en ordets gudstjeneste samt utdeling av eukaristien. Ord og sakrament hører sammen, og den «adskillelse» som «legmannsliturgien» innebærer, svekker dette enhetlige aspekt, skriver erkebiskopen.

HERDER KORRESPONDENZ

Homofile føler seg nedverdiget
Homofile er ikke større syndere enn andre, skriver Vårt Land. De har ikke skitnere fantasi enn folk flest, og går ikke rundt og tenker på sex hele dagen. Gud elsker homofile like betingelsesløst som han elsker enhver.

Kristne homofile har en selvsagt plass i

kirken. Dette er nærmest banale selvfølgeligheter. Likevel må det sies: Både i og utenfor kirken er det dessverre fortsatt sterke fordommer som det må ryddes opp i og gjøres bot for. Homofile føler seg nedverdiget, kristne homofile blir ofte frosset ut av det som skulle være et kjærlighetens fellesskap mellom troende.

disse landene til å søke forsoning,” sa paven. Han understreket sterkt at kirken ikke har politiske ambisjoner, men det er dens plikt å bidra til å “trekke opp retningslinjer”.

Paven understreket at følgende punkter er “ytterst viktige” i denne forbindelse: prisippet om territorial integritet må respekteres; de uløste konflikter som i årtier har forårsaket uro i området, må nå endelig søkes løst; man må få et bedre grep på kontrollen av alle former for våpenhandel, og man må arbeide for holdbare nedrustningsavtaler. “Bare når man har funnet svar på disse spørsmålene, vil folk i Irak, Israel og Libanon og det palestinske og kypriotiske folk kunne leve side om side i fred,” sa paven, som spesielt understreket det ansvar det

internasjonale samfunn har overfor det palestinske folk som har vært “hjemløst og på vandring” i 40 år. Han oppfordret også til ikke å glemme at Libanon helt siden 1975 har “lidt stor nød”, og at libanesiske landområder fremdeles er okkupert av fremmede styrker. Og han ga arabiske land som er intolerante overfor kristne minoriteter, uvanlig skarp påpakning, og nevnte i den forbindelse spesielt Saudi-Arabia hvor katolikker nektes offentlig feiring av messen.

Det sentrale i appellen fra møtet var at nå må det internasjonale samfunn manne seg opp til en bred internasjonal fredskonferanse om Midtøsten.

St. Olav beklager

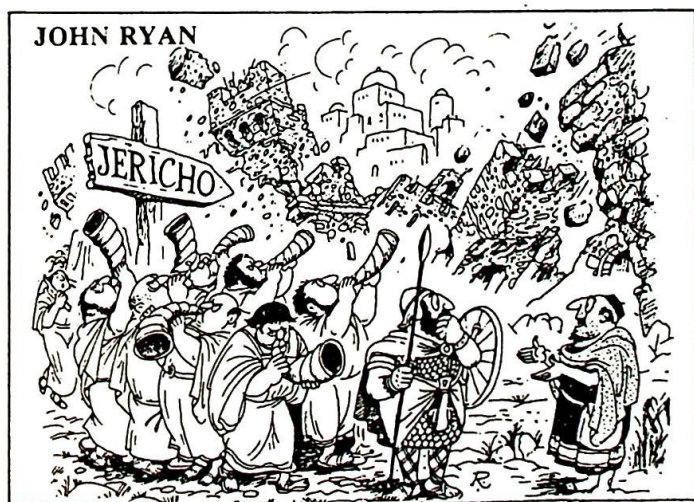
at noe av teksten var falt ut i siste avsnitt av Anne-Lisa Amadous artikkel “Åge Rønning - katolsk romanforfatter” i forrige nr. av bladet - teksten ble derved noe misvisende. Avsnittet skal innledes som følger:

“Sentralt i Åge Rønnings senere romaner står dermed ikke bare forestillingen om Guds nåde som virker gjennom den skrøpeligste menneskenatur, men forestillingen om det store fellesskap der den ene menneskesjel virker for den andres frelse.”

Marcel Lefèbvre død

Tidligere erkebiskop Marcel Lefèbvre er død, 85 år gammel. Lefèbvre, som var en sterk motstander av Det 2. Vatikan-konsils reformer, og som siden 1969 ledet den tradisjonalistiske “Pius X-bevegelse”, ble ekskommunisert i 1988 etter at han - på tross av klare forbud fra Roma - vigslet fire biskoper; i dag er 243 prester samt de de fire biskoper knyttet til den skismatiske bevegelse. “I det store kaos kirken fremviser i vårt århundre, viste Lefèbvre veien, han er et orienteringspunkt for neste århundre,” sier abbeden ved den tradisjonalistiske kirken Nicolas du Chardonnet i Paris. Pave Johannes Paul II, som inntil det siste håpet på forsoning med Lefèbvre, har uttrykt sin “smerte” over dødsfallet.

CATHOLIC HERALD

“Hei, der! Du Josvha? Jeg god entreprenør, jeg bygge opp de murer igjen fort, fort!”

Katolske tall fra Island

Ved årsskifte 1990/1991 var det 2.396 katolikker på Island, og de utgjør 0,95 prosent av befolkningen, leser vi i en oversikt. Det er to kirker og fire kapeller i landet som utgjør et bispedømme inndelt i fire sogn. Av de 13 prestene i landet er tre islendinger, mens 5 er nederlendere, 4 irske og en fransk. Det er 43 ordenssøstre i landet fordelt på St. Josefsøstre, karmelitter og fransiskanske Maria-misjonærer. Det ble utført 15 dåpshandlinger i fjoråret og 17 ble opptatt i kirken.

Årsstatistikk for Den norske kirke

Den norske kirkes 72.096 gudstjenester i 1990 hadde et samlet deltakerantall på 7.386.949 personer. Det utgjør over 83.000 fler kirkebesøk enn i 1989. 51.074 ble døpt inn i Den norske kirke i fjor. I 1989 var antallet døpte 47.149. Antallet kirkelige vigslar var ifjor 13.045 mot 12.268 året før.

Tallene stammer fra årets utgave av Den norske kirkes Årbok som foreligger om kort tid. Årboken som utgis av Kirkerådet, er det eneste organ innen Den norske kirke

som arbeider med statistikk for kirken på landsplan.

I fjor kom det inn kr. 87.627.028 i kirkeofringer. Det utgjorde en økning på omkring 2,5 millioner fra 1989. Kirkeofring er en del av enhver gudstjeneste, og pr. person gis det i gjennomsnitt mellom 11 og 12 kroner i kollekt ved hvert gudstjenestebesøk.

I 1989 meldte 5.804 personer seg ut av Den norske kirke. I fjor ble 5.413 utmeldte registrert. 1.587 av disse meldte seg inn i annet trossamfunn. K1T

16 Nils Petter Enstad om Sissel Lange-Nielsens roman om Caterina de Medici:

“Når Gud er død, er alt tillatt,” var den skrekkeligvisjon den kristne mystikeren Fjodor Dostojevski formulerte for sine lesere i romanen *Forbrytelse og straff*. Den historiske epoken som kalles “religionskrigene” på 1500-tallet bekrefter denne tesen, selv om bakgrunnen for krigene paradoksalt nok var - tilsynelatende! - nettopp troen på Gud. Sentralt i dette bildet sto Caterina de Medici.

Hvem var hun, kjøpmannsdatteren fra Firenze som ble Frankrikes dronning? Ifølge historiebøkene var hun født i 1519 og døde i 1589. Da hun ble gift med Frankrikes tronarving Henrik, den dystre og melankolske sønnen til renessansefyrsten Frans den 1., var det ikke et uttrykk for romantikk, men kynisk maktpolitikk. Det var hennes slektning, pave Clemens den 7., som sto bak “handelen”, og det gikk flere år før ekteskapet i det hele tatt ble fullbyrdet. Kronprinsen, eller dauphinen, hadde nok med sin elskerinne Diana de Poitiers, som var neseten 20 år eldre enn ham. Men da han omsider fikk gjort sin ekteskapsplikt, må man si han gjorde det ettertrykkelig: Det kongelige paret fikk 9 barn på 12 år.

Moren i fransk historie

Historikerne er stort sett enige om at nøkkelen til å forstå den rollen Caterina kom til å spille i Frankrikes historie, ligger i dette faktum: Hun var mor. Fire av de ni barna var sønner; tre av dem kom til å bli konger av Frankrike, men ingen av dem maktet å føre slekten Valois videre. Det som så ut som dronningens triumf, ble i virkeligheten hen-

nes tragedie. I stedet for å sikre Frankrikes kongeslekt for nye generasjoner, ble sønnene hun fødte slektens undergang: Frans den 2., som etterfulgte faren som konge i 1559, døde selv året etter, bare 16 år gammel. Riktignok var han gift med Skottlands dronning Maria Stuart, men noen arvinger var det ikke blitt i dette barne-ekteskapet. Frans ble etterfulgt av den 10 år gamle broren Karl den 9., som riktignok levde til han var 25 år, men som heller ikke etterlot seg noen arving. Den siste av sønnene, Henrik den 3., overlevde sin mor med ett år, men heller ikke han hadde noen arving til å etterfølge seg på tronen. Mye kan tyde på at den siste av Caterinas sønner var homoseksuelle. “Ikke rart, med en slik mor”, vil mange si i dag.

Trosbekjennelse mot trosbekjennelse

Caterinas liv falt sammen med den ulykkelige perioden i Vest-Europas historie da trosbekjennelse sto mot trosbekjennelse; epoken som mer enn noen annen bekreftet det katastrofale i å la det gå politikk i troen. Hugenottene - som protestantene i Frankrike ble kalt - var ikke bare en gruppe kristne med en annen tro enn katolikkene; de var en mektig politisk fraksjon også. Flere av landets mektigste slekter var hugenotter, inklusive kongeætten i det vesle kongeriket Navarra, på grensen mellom Frankrike og Spania. (Navarra var omtrent identisk med det problemfylte Baskerland, for dem som husker nyhetsmeldinger fra Spania for et lite tiår siden!) Denne slekten sto nærmest til å

arve Frankrikes krone dersom huset Valois døde ut - hva det gjorde i 1589.

Caterina var, som hovedtyngden av franskmennene, katolikk. Det var hun like mye av miljø og oppdragelse, som av overbevisning. Religiøst troende i tradisjonell forstand kan hun knapt sies å ha vært, ifølge historikerne. At hun la sin autoritet og tyngde bak det katolske partiet, var først og fremst begrunnet i politiske overveielser, og disse overveielserne hadde igjen et overordnet mål: Hun kjempet for sine barns interesser.

“Blodbryllup i Paris”

I historien er Caterina de Medicis navn først og fremst knyttet til Bartholomeusnattens redsler; til “Blodbryllupet i Paris”, som det kalles. Caterinas datter Margot giftet seg med kong Henrik av Navarra, og det som tilsynelatende var en forening av den fremste hugenott-slekten med den katolske kongeslekten, med alle landets fremste hugenotter samlet i Paris, skulle markere utslettelsen av kjetterslektene. Signalet fra hovedstaden ble fulgt opp over hele landet, og hugenotter i hundretusenvis ble myrdet for fote.

En roman

Forfatteren Sissel Lange-Nielsen har i romanen *Guds død* forsøkt å fortelle historien om denne kvinnen. Romanen er tredje bind i en serie om Medicieerne: handelshuset som fostret paver og fyrster. Vi følger den unge Caterina fra hun blir solgt av sin onkel paven til et kjærlighetsløst ekteskap med den frans-

Ikke bare Golf-krigen!

Massemedia klarer ikke å rette oppmerksomheten mot mer enn en eller to konflikter samtidig, – sier fredsforsker Tord Høivik til Dagens Næringsliv. Men glem ikke at det jevnlig pågår rundt 30 større, væpnede konflikter i verden. For de samfunn som rammes, er disse like alvorlige som Golf-krigen og konflikten i Baltikum.

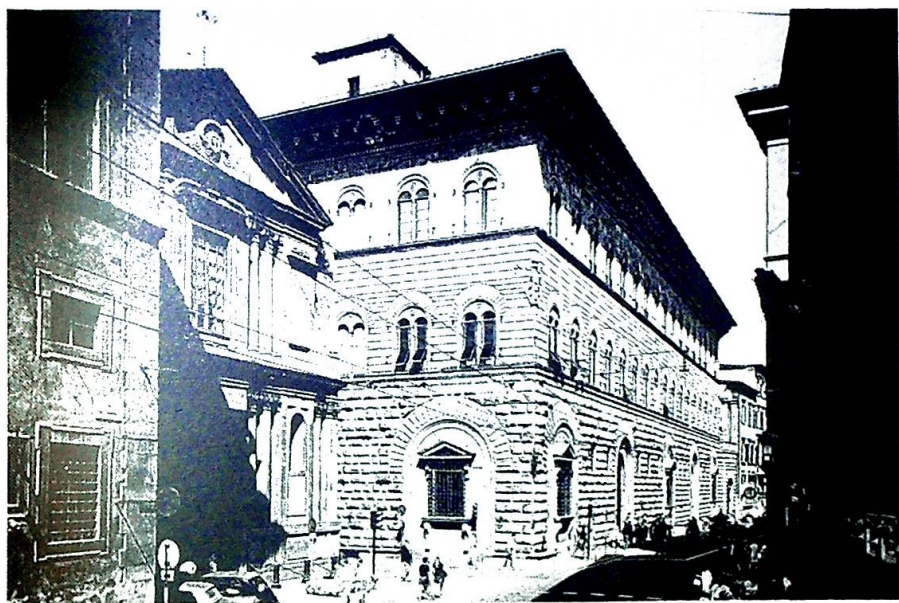
Rustningsindustrien den største hemsko for utvikling

Verdens rustningsindustri er fiende nr. 1 for utvikling i den såkalte tredje verden, hevder Clemens Kronenberg ved den tyske hjelpeorganisasjonen Misereor. I et foredrag nylig viste han til at «det årlig brukes 20 ganger mer til avskrekking, trusler og

sikkerhet enn til offentlig utviklingshjelp». Det er særlig de rike oljeforbrukende landene som i de siste ti år har redusert sine bidrag til de fattige land drastisk og heller «investert» i opprustning. Også de fattige industrilandene har rustet opp på bekostning av ekte utvikling. KNA

Når Gud er død....

17

Medici-palasset i Firenze

ke tronarvingen, kampen for å vinne, om ikke mannens hjerte, så hans kropp, slik at hun kunne gjøre det som ble krevet av henne: få barn.

Vi følger kvinnen, moren og dronningen gjennom de forskjellige hoffintrigene og kampen for sine barns rettigheter fram til den katastrofale natten da tusenvis av mennesker ble myrdet i sine senger i en maktpolitisk orgie.

“Guds sønn, Madame! Så drep dem da! Alle sammen!” Med dette utbuddet ga kong Karl den 9., den andre av Caterinas ubetydelige sønner på Frankrikes trone, det klarsignalet moren og hennes krets trengte for å skride til handling. Rett skal være rett: Han ga det ikke før han hadde stått under sterkt press fra folk som på alle måter var ham overlegne. Med sin tanketomme banning ga kongen den eneste relevante beskrivelse av den situasjo-

nen landet og kongehuset befant seg i: Man oppførte seg som om Gud var død.

I bokens siste linjer forsøker Sissel Lange-Nielsen å frikjenne Caterina fra deler av ansvaret. Hennes mening var at bare admiral Coligny, hugenottenes leder, skulle drepes, ikke alle de andre også. Hun må ha meg unnskyldt at jeg ikke tror på denne frikjennelsen. Når Gud er død, er allting tillatt. I de aller siste linjene karakteriserer hun Bartholomeus-nattens redsler som et resultat av en misforståelse “som så meget i kristendommen”. En anmelder kan saktens ha sine tanker om hvem det er som har misforstått hva.

Sissel Lange-Nielsen

GUDS DØD

Historien om Caterina de Medici

Aschehoug

264 sider

Pavens påskebudskap - på etterskudd, men like aktuelt!

I pakt med erværdig tradisjon har pave Johannes Paul II også i år rettet et påskebudskap til alle mennesker av god vilje. Naturlig nok tar han sitt utgangspunkt i liturgien og påskemysteriet: Etter å ha fulgt Jesus gjennom fastetiden frem til Jerusalem og opplevd hans lidelse og død, “har den dag opprunnet for oss som Herren og ingen annen har gjort: oppstandelsens dag, den dag da Gud åpenbarer at han er de levendes og ikke de døde Gud. Og denne dagen lyser fremdeles i vår tid, den stråler videre i Åndens kraft og gjendriver mørket”. Og for paven har mørket både navn og ansikter: de mange brudd på folkerett og menneskerettigheter verden over; krigen og krisene i Midt-Østen hvor man “grunnløst hevdet at spenningen mellom folkene ville bli mindre ved utløsningen av en dødbringende krig; den langt på vei glemte hungersnøden som truer hele folkegrupper i Sudan, Etiopia og andre deler av Afrika; mangel på satsing for å stoppe kriger og geriljaer i land som Angola, Mosambik, Liberia og Somalia, kriger som sliter ut befolkninger som på forhånd lever i meget prekære kår.

Mot alt dette setter paven Kristus som har seiret over mørket, og som har åpenbart for mennesket den verdighet det er kalt til: “Stå opp sammen med ham, du menneskeslekt av i dag (-) da vil du med styrke motsette deg undertrykkelsen av de fattige (-). Erkjenn de undertrykte folks lenge miskjente lensler. . . vær ikke redd for å anerkjenne hvert menneskes rett til å bekjenne sin religiøse tro.” Paven avslutter med å minne verdens ledere om at enhver krenkelse av mennesket er en krenkelse av Gud, og oppfordrer dem til å lytte til de fattiges røst i dag: De lengter etter mer frihet og sant demokrati.

Midt-Østen

I en samtale om forholdet Vesten/Midt-Østen fortalte en syrisk-amerikansk student, Nabin Khoury, følgende historie:

I en landsby hadde de bare én okse. Den stakk hodet i en krukke for å få noe å drikke. Men krukken var så trang at oxen satte fast hodet. Landsbyens eldste satt sammen for å finne en løsning, og ble enige om å kappe hodet av oxen. Det ble gjort, men hodet satt fremdeles fast i krukken. Slik behandler Vesten Midt-Østen, sa Nabin Khoury – i en samtale med Aftenposten.

De yrkesaktive glemte av Den norske kirke?

– Jeg tar selvkritikk, sier mannen som kanskje har utdannet flere prester enn noen annen i landet de siste årene, Olav Skjevesland. – Prestenes utdanning handler for mye om å ta seg av barnas og de eldres behov, mener rektoren ved Menighetsfakultetets praktisk-teologiske seminar. – Forkynnelsen må igjen rettes mer mot de voksne og yrkesaktive. Vanlige folk får nå høre en forkynnelse som er fjern fra deres

liv, sier Skjevesland i et intervju med «Vårt Land», hvor han kaster en rekke brannfakler: – Prester og predikanter går for mye rundt blant velvillig innstilte eldre; et hovedproblem er at vi for ensidig preker til de nærværende tilhørerne; predikanter må vise både solidaritet og suverenitet overfor tilhørerne. En predikant må aldri bli offer for «tilhørernes diktatur». Skjevesland sier at forkynnelsen langt på vei er blitt forvist til å gjelde privatlivet. – Arbeidsliv og øko-

Komplisert på Haiti: Prest og president

Pater Jean-Bertrand Aristide, Haitis nye president, representerer et dilemma for Roma, noterte ukeavisen Catholic Herald, på lederplass for en tid siden. Ifølge kirkeretten kan ikke katolske prester inneha politiske verv, og det er en "sunn regel" innenfor den politiske kultur den demokatiske del av verden representerer, mener avisen. "Jesu lære er for bred og for omfattende til å bli bundet til ett bestemt parti - det vil innebære uakseptable kompromisser. I andre deler av verden er situasjonen annerledes, og på Haiti, det fattigste landet på den vestlige halvkule, representerer pater Aristide et nytt system til erstatning for et totalt diskreditert et: Det er hans lange innsats for de fattige, hans uredde og resolute forsvar for deres menneskeverd og rettigheter - blant annet mot de beryktede Tontons Macoute, diktatoren Duvaliers private politistyrke som har levet videre i beste ustraffede velgående siden diktatorens fall i 1986 - som har flokket seg om ham. Grunnlaget for hans arbeid er hans tro på Jesus Kristus".

"De haitiske biskoper har handlet klokt når de nå har gitt Aristide sin støtte," noterer Catholic Herald, som anbefaler Vatikanet å følge biskopenes kurs: "Gode råd fra Vatikanet vil kunne hjelpe ham i hans uhyre vanskelige oppgave og bidra til å utrette noe i et utviklingsland som Kristus selv vil kunne være stolt over - i motsetning til mangt som finnes andre steder. Man bør gjøre en unntagelse fra kirkerettens bestemmelser slik at man kan oppnå en unntagelse fra den lutfattige og urettferdige virkelighet i altfor

De haitiske biskoper har gjort helomvending! Nå støtter de den nylvalgte presidenten, den tidligere presten Aristide - her fotografert under valgkampen. Foto: ARM.

mange land i den såkalte tredje verden."

Pater Aristide - populært kalt "Titid" eller "lille Aristide" - er tidligere fratatt sitt medlemskap i Salesianerordenen og nå også retten til å virke som prest, skriver tidskriftet The Tablet i et intervju kort før presidentinnsettelsen. "Jeg synes det er trist at det er gått den veien," sier Aristide. "Men den opprinnelige betydningen av det hebraiske ordet for prest er 'lærer i rettferdighet'. Som president blir det langt på vei min oppgave å spille nettopp den rollen. Som kjent var heller ikke Jesus prest."

De fattige massene på Haiti ser på Aristide som en slags Kristuslik frelserskikkelse, og "selv ser han seg som en slags Messias", skriver The Tablet. "Hans ord om å 'frelse' Haiti er ikke hul retorikk. Han tror han er forutbestemt til å gjøre nettopp det, og at 'noen' har holdt sin hånd over ham så han har overlevd bl.a. attentatforsøk." Bladet noterer også at kritiske røster har

pekt på at også Duvalier i sin tid startet sin politiske karriere med lignende populistisk retorikk og appell til massene, og gitt uttrykk for at Aristide "kan komme til å bli den dyktigste diktator Haiti hittil har sett".

I en nyhetsnotis i samme nr. av The Tablet heter det at pave Johannes Paul II i sin nyttårstale i år tok Haiti med i sin *tours d'horizon*: Han nevnte riktignok ikke Aristide, men beklaget i stedet de ødeleggende folkemassene hadde forvoldt på katedralen og nuntiaturet i Port-au-Prince samt den ydmykelse som i den forbindelse var blitt den pave-lig nuntius og hans assistent til del ("de fikk henholdvis klærne revet av og en meget ublid behandling som endte med sykehusopphold", noterer bladet i parentes). "Hvordan skal man forklare angrepet på de to?" spør The Tablet videre. Først i 1983 ga Haiti opp den rett landet fra gammelt av hadde til selv å nominere sine biskoper hvilket i praksis innebar at det kun var

nomi er blitt selvregulerende områder, arbeidsliv og hverdagsliv er forkynnelse glemte, forsømte dimensjon. Vi har blendet av for viktige sider av Guds ord, og resultatet er en irrelevant forkynnelse.

«Vårt Land» har i kjølvannet av Skjeveslands uttalelser spurt en del «kulturtopper» om kirkens forkynnelse engasjerer dem, og svaret er stort sett at «kirkens forkynnelse er uengasjerende og oppleves som fremmed for våre liv», melder avisen.

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

«Hades eller Haiti – det spiller ingen rolle, men Haiti finnes på denne siden av graven. Dante ville omgående gjenkjent stedet,» noterte det amerikanske katolske tidsskriftet Commonweal under urolighetene i kjølvannet av presidentvalget for en tid siden. Her et bilde fra slummen i hovedstaden Port-au-Prince hvor den kanadiske dominikanerinnen Bianne driver sitt hjelpearbeid. «Jeg er stolt av de fattige. De gjør alt de kan for å komme ut av elendigheten,» er hennes kommentar etter 25 år i slummen.

Foto KNA

Duvalier-regimets kandidater som ble utnevnt. Så sent som i 1986 var «kandidaten til hjelpebiskopembedet» i Port-au-Prince bror av Roger Lafontant, notorisk medlem og i den senere tid selvbestalt leder av det hemmelige politi eller Tontons Macoute, i dag fengslet for sitt kuppforsøk mot Aristide. Når det gjelder erkebiskopen i Port-au-Prin-

ce, så var hans nyttårstale - som inneholdt adskillig kritikk av Aristide, og som bidro til å utløse folkeuroen som igjen førte til overgrepene mot kirkelige eiendom og mot den pavelige nuntius - nærmest en ordrett gjengivelse av et opprop Roger Lafontant var kommet med kvelden før.

Interessert i katolsk sommeruniversitet i Mozartjubileets Salzburg?

I år som i tidligere år arrangerer det danske Academicum Catholicum (AC) en sommerreise, som bl. a. omfatter deltagelse - fra 29.7. - 3.8. - i de årlige «katolske høyskoleuker» i Salzburg. Temaet for årets uker er «Fremtidens kristne - en mystiker» - bakgrunnen for temaet er den kjente teologen Karl Rahners ord om at «den kristne i fremtiden enten vil være en mystiker eller slett ikke finnes». Hvor resten av sommerreisen går, er ennå ikke fastsatt.

Høyskoleukene ligger nær opp til tiden for Festspillene: Hva med en gratis billett til en prøve eller elevkonsert i Mozarteum mellom forelesningene?

ACs reiser er et spennende og rimelig katolsk sommeropplegg «med teologisk påfyll» som er åpent for alle, og som anbefales varmt av nordmenn som har deltatt i tidligere reiser. St. Olav bringer ytterligere opplysninger når de foreligger, men interesserte kan allerede nå henvende seg til:

**Kaspar Kallan,
Jægersborgvn. 38,
2800 Lyngby, Danmark.**

Fremdeles folkemord – tross 40 år med FN-konvensjon

Det er i år 40 år siden FN-konvensjonen, men også land som har undertegnet konvensjonen, gjør seg forisatt skyldig i folke-mord, heter det i en uttalelse fra Forening-en for truede folkeslag (GfBV) som holder til i Göttingen i Tyskland.

Det er særlig nasjonale, etniske og religiøse minoriteter som blir forfulgt. Blant ofrene de siste tiårene finner man blant andre 200.000 kurdere og 20.000 assyriske kristne, 1,3 millioner eritreere, tigray- og oromo-folk i Etiopia, 100.000

maya- og yanomani-indianere i Brasil, 250.000 buddhistiske og kristne folkeslag i fjellregionene i Bangladesh samt 1 million svarte afrikanere i Sudan.

Til tross for at 102 stater har ratifisert konvensjonen, er det stort sett «ikke-regjeringsoffisielle» institusjoner og forskjellige menneskerettighetsorganisasjoner som har påtalt og fordømt de mange brudd på konvensjonen, mens FN stort sett «har stått og sett på», heter det i erklæringen fra GfBV.

KNA

Kirkenes verdensråd

For første gang har den norske kirke nå to representanter i sentralstyret for Kirkenes Verdensråd: Biskop Bjørn Bue, Stavanger og medisinerstudent Anne Louise Tveter, Bærum. – Med sine 150 medlemmer er sentralstyret verdensrådets øverste organ.

20 “De seks fra Birmingham” frikjent: Nok et engelsk justismord

De seks irlenderne ble dømt til fengsel for livstid på “de mest overveldende beviser” dommeren noensinne hadde sett. Den 14. mars i år, nesten 17 år senere, ble “de seks fra Birmingham” frifunnet. Rettsvesenet erkjente seg derved skyldig i det mange vil kalle århundrets justismord på de britiske øyer - men ikke det eneste som irlendere er blitt ofre for i de senere år: “De fire fra Guildford” ble frikjent og løslatt i fjor etter mange år i fengsel.

I en lederartikkel kort før frifinnelsen var et faktum, hadde *Catholic Herald*, som utrettelig har kjempet for rettferdighet i denne saken, en skarp kommentar på lederplass. Men først saken - som turde være kjent - men som tåler gjentagelse.

De seks ble dømt for å ha drept 21 pub-gjester og såret 162 andre i Birmingham i en IRA-aksjon i 1974. De har hele tiden hevdet at de er uskyldige, og at de tilståelser de i første omgang kom med, var resultat av brutal politivold, tvang og - som en av dem uttrykte det i ettertid - tanken at “sannheten kommer jo frem når saken kommer opp.” En reaksjon kjent fra andre tilfeller der tilståelser er blitt fremtvunget med sterke midler.

De seks gjorde den “feil” at de like etter bombeattentatet befant seg på et tog som skulle til Nord-Irland, på vei til begravelsen til en barndomsvenn som senere var blitt IRA-medlem. Dette mistenkelige faktum kombinert med angivelige spor av nitroglyserin på hendene til to av de arresterte - et “giftbevis” som i ettertid viste seg å være heller fingert og teknisk uholdbart - gjorde påtalemyndighetene sikre i sin

sak.

Den lange veien til frifinnelse har bl.a. gått via en avslørende bok om saken fra 1986, skrevet av Labour-politikeren Chris Mullins: Han hevder bl.a. at han har møtt IRA-folk som påstår at de er skyldige i bombingene i Birmingham. Irlands katolske biskoper - støttet av mange - har lenge hevdet at det her dreiet seg om justismord. Da saken ble appellert i 1988 på bakgrunn av nye beviser i saken, bedyret Cahal Daly, dengang biskop av Derry, nylig utnevnt til erkebiskop og irsk primas, at de seks var uskyldige.

Så langet saken. Nå Catholic Herald's kommentar:

“The Birmingham six” synes endelig klare for friheten. Etter nesten sytten år i fengsel er det mange grunner til glede. Men det gjenstår mange vanskelige spørsmål som krever svar.

For det første den rent praktiske siden av saken. Hvordan skal disse menneskene få kompensasjon for alle de årene de var frarøvet friheten, for den mentale påkjenning og lidelse de har gjennomgått i alle de minutter, timer, dager, uker, måneder og år de har tilbragt i fengsel - for noe de ikke hadde gjort? Hvordan skal samfunnet gripe saken an når det skal beklage overfor disse mennene at det berøvet dem gleden ved å se sine barn vokse opp - og at barna ble frastjålet sine fedre? Det er det britiske samfunn og det britiske rettsvesen som har begått forbrytelsen.

Og innen “the establishment”

finnes det folk som så å si fra begynnelsen av visste at de seks gikk uskyldig gjennom sitt helvete. De visste det kanskje ikke i 1973 da Lord Justice Bridge under rettssaken erklærte at “dere erklæres skyldig på alle 21 tiltalepunkter, etter den mest overbevisende bevisførsel jeg har opplevd, og kjennes skyldig i mord.” Men de visste det med sikkerhet da saken ble appellert i januar 1988, og Lord Chief Justice, Lord Lane, på ny bekreftet den opprinnelige domfellelsen og erklærte at “jo lenger dette trekker seg ut, jo sikrere blir vi på at juryen dengang hadde rett.”

Politifolk litt oppe i systemet hadde ganske sikkert en anelse om hva som foregikk dengang. Og det faktum at det i dag, hele sytten år etter, fremdeles eksisterer en taus sammensvergelse omkring de fysiske overgrep som førte til at seks ble arrestert og dømt, kaster skygger over politiet i West Midland som stod for forhørene.

Med mindre vi går til selve kjerne i denne institusjonaliserte uredelighet, ineffektivitet og blindhet - og noen, særlig i Irland, vil si direkte korrupsjon - som har ført til dette justismord, vil den lidelse de seks har gjennomgått, ha vært forgyves.

Den behandling folk som “The Birmingham Four”, “The Guildford Six” og Anne Maguire har fått, innebærer at det er langt frem til det britiske rettssystem kan hevde at det beskytter folk i Nord-Irland. Og frem til den dagen da lov og orden opptrer “upartisk” i gatene i Belfast og Derry, vil halv-

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER ADELHEID KAYL

døde den 5. mars
i en alder av 91 år.
Den avdøde anbefales til
de troendes forbønn.

ST. FRANCISKUSSØSTRENE

Eg veit i himmerik ei borg,
ho skin som soli klåre,
der er kje synder eller sorg,
der er kje gråt og tåre.

Der inne bur Guds eigen Son
i herlegdom og æra,
han er mi trøyst og trygge von,
hå honom eg skal vera.

R.I.P.

Vår kjære medsøster
SØSTER GJERTRUD DE NUS

døde den 11. mars
i en alder av 93 år.
Den avdøde anbefales til
de troendes forbønn.

ST. FRANCISKUSSØSTRENE

rd - med irske ofre

21

militære grupper fortsatt trekke til seg unge kvinner og menn, som vil søke dit mer av frykt og desperasjon enn av villedet idealisme.

Den britiske stat kunne - med sine domstoler og tjenestemenn - i hvert fall på kort sikt bli den avgjørende faktor når det gjelder å

oppnå stabilitet som et første skritt på veien mot fremskritt for folk i Nord-Irland.

Men så lenge britiske domstoler setter irske menn bak lås og slå i 17 år for forbrytelser de ikke har begått, er all tro på rettferdighet og tiltro til staten kraftløs.

Etter Golf-krigen – nytt håp?

«Selv om denne krigen er blitt en suksess for de allierte, må vi likevel spørre om problemene kunne ha vært løst på en annen måte. Krigen har kostet for mye både av menneskeliv og av penger.» Det var kvekeren Stephen Collins, – til daglig rådgiver ved FN-hovedkvarteret i New York, som sa dette i P 1's søndagsprogram «På kirkebakken.» Han mente det var grunn til engstelse for hva krigen vil bety for utviklingen av det amerikanske samfunn – og for FN's prinsipper om å skape en ikke-voldelig verden.

«Hvilke virkninger tror du krigen vil få for mentaliteten i USA og for amerikanernes selvbilde?» ville intervjueren Håkon Dahl vite.

Collins uttrykte engstelse for ny militarisme og ny opprustning. Etter hans mening burde de pengene som nå går med til krig og krigs-

forberedelser, brukes til andre sikkerhetsspørsmål enn bare de militære. Det var ikke minst de økologiske problemene FN-rådgiveren var opptatt av: «Våre regnestykker for hva som trenges for bare de neste ti årene til den omveltning som verden må gjennomgå – for å redde det vi har – de viser så store tall at det bare er innenfor det militære budsjett at pengene finnes.»

Men Stephen Collins hadde også et positivt synspunkt: Når USA har ført denne krigen med en hel verden bak seg, da håpet han at Amerika også for fremtiden til finne et samarbeidsmønster når det gjelder maktbruk. Han viste til tidligere «små skitne kriger», ikke minst sør for USA's grenser. Og han beklaget at amerikanerne har hatt en tendens til å tro at det er de – og de alene – som skal redde verden. Hans håp var at Amerika ikke igjen vil ta seg den frihet å gå hvor de vil alene.

Amnesty 30 år

Fersk statistikk bekrefter at Amnesty er en bevegelse i vekst: Organisasjonen har nå – etter 30 års virksomhet – 1,1 millioner medlemmer verden over, fordelt på mer enn 150 land. I 1991 er Amnesty tredve år. Det vil bli markert med jubileums-aktiviteter under slagordet «Send oss ikke blomster – gi oss midler».

Det ser dessverre ikke ut til at Amnesty vil bli arbeidsledig med det første. Noen eksempler på hva forskjellige operasjoner koster:

- gjennomføring av en livsreddende appell på vegne av en fange truet av tortur eller død: 40 pund bare i telegifter.

- en samvittighetsfangesak koster i gjennomsnitt 450 pund.

- sende en delegasjon ut for å møte myndigheter og undersøke forholdene på stedet: 2140 pund i gjennomsnitt.

Et utvalg opplysninger Amnesty sitter inne med, viser ved utgangen av 1990:

- at det fantes samvittighetsfanger i minst 71 land.

- tortur og mishandling av fanger finner sted i minst 96 land.

- det ble rapportert om utenomrettslige henrettelser fra mer enn 40 land, og «forsvinninger» i mer enn 20.

- minst 92 land har politiske fanger.

Amnesty Nytt

CARITAS | NORGE
DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3
Gavekonti:
Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 8998.09.08136

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

MALERMESTER
utfører allslags måler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BÖHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

22 Liturgisk kalender

APRIL

14. *Tredje søndag i påsketiden.*
Ap. gj. 3, 13.15. 17-19.
1. Joh. 2, 1-5.
Lk. 24, 35-48.
15. Mandag.
Ap. gj. 6, 8-15.
Joh. 6, 22-29.
16. Tirsdag.
Ap. gj. 7, 51-8, 1.
Joh. 6, 30-35.
17. Onsdag.
Ap. gj. 8, 1-8.
Joh. 6, 35-40.
18. Torsdag.
Ap. gj. 8, 26-40.
Joh. 6, 44-51.
19. Fredag.
Ap. gj. 9, 1-20.
Joh. 6, 52-59.
20. Lørdag.
Ap. gj. 9, 31-42.
Joh. 6, 60-69.
(Norske tidebønner – uke 4)
21. *Fjerde søndag i påsketiden.*
Ap. gj. 4, 8-12. 1. Joh. 3, 1-2.
Joh. 10, 12-18.
22. Mandag. Ap. gj. 11, 1-18.
Joh. 10, 1-10.
23. Tirsdag. Georg, martyr.
Ap. gj. 11, 19-26.
Joh. 10, 22-30.
24. Onsdag. Fidelis av Sigmaringen,
prest og martyr.
Ap. gj. 12, 24-13,5.
Joh. 12, 44-50.
25. Torsdag. Markus, evangelist.
1. Pet. 5, 5-14.
Mk. 16, 15,20.
26. Fredag. Ap. gj. 13, 26-33.
Joh. 14, 1-6.
27. Lørdag. Ap. gj. 13, 44-52.
Joh. 14, 7-14.
(Norske Tidebønner – uke 1).
28. *Femte søndag i påsketiden.*
Ap. gj. 9, 26-31. 1. Joh. 3, 18-24.
Joh. 15, 1-8.
29. Mandag. Katarina av Siena, jomfru
og kirkelærer.
Ap. gj. 14, 5-18.
Joh. 14, 21-26.
30. Tirsdag. Pius 5., pave.
Ap. gj. 14, 19-28.
Joh. 14, 27-31.
4. Lørdag.
Ap. gj. 16,1-10. Joh. 15,18-21.
(Norske tidebønner uke 2)
5. *Sjette søndag i påsketiden*
Ap. gj. 10,25-26.34-35.44-48.
1 Joh. 4,11-16. Joh. 17,11-19.
6. Mandag
Ap. gj. 16,11-15. Joh. 15,26-16,4.
7. Tirsdag
Ap. gj. 16,22-34. Joh. 16,5-11.
8. Onsdag
Ap. gj. 17,15.11-18,1.
Joh. 16,12-15.

Den nordiske valfart til Lourdes

26. juni til 3. juli 1991, 8 dages flyreise
med full pension.
Pris på hotel kr. 5.000,-
Særpris for syge og handicappede på
"Accueil" kr. 4.600,-
Biskop A. Jolson, Island og generalvikar
Paul Marx ledsager valfarten.
Læge, sygeplejersker, samaritter med-
følger.
Program og tilmeldelser.

Valfariskomiteen

Marielystvej 16, DK-2000 Fredriksberg
Telefon: 53 58 41 55/31 62 03 48
Giro: 9000593

MAI

1. Onsdag.
Josef, arbeideren
Ap. gj. 15,1-6. Joh. 15,1-8.
2. Torsdag.
Athanasius, biskop og kirkelærer
Ap. gj. 15,7-21. Joh. 15,9-11.
3. Fredag.
Filip og Jacob, apostler
Kor 15,1-8. Joh. 14,6-14.

BEGRAVELSESBYRÅER

**T.S. JACOBSEN-
GRUPPEN**
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

Neste nummer utgis 7. mai Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Mette Andrésen o.p.

Hanne Berentzen

Liv Greni

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Telefon: (02) 20 72 48

Fax: (02) 36 02 63

Du har kanskje noen i familien – eller venner – som snart skal motta 1. kommunion eller konfirmeres?

Du finner gavene hos oss; til 1. kommunion:

BARNEBIBLER

Viktorias Bønnebok, ib. kr. 98,—.

Gud tilgir meg. En bok om tilgivelsen, h. kr. 25,—.

L. Werenskjold: *Barnets Legender*, ib. kr. 78,—.

D. Lindholm: *Vårherre og Sankt Peter på Vandring*, ib. kr. 136,—.

To små bøker til bruk i messen for spansk-talende barn:

Mi libro de misa, h. kr. 33,—.

Misalito Infantil, h. kr. 29,—.

Og til konfirmantene:

Det Nye Testamente m/og u/gull, ib. kr. 50,— og kr. 60,—.

Messebok – søndager og festdager, skinn og plast hhv. kr. 290,— og 215,—.

Bønneboken, skinn og plast hhv. kr. 290,— og kr. 215,—.

I Ditt nærvær, ungdommens bønnebok, ib. kr. 89,—.

Katolsk tro og kristenliv, h. kr. 100,—.

Og ellers et pent utvalg i kors, ikoner, lys, rosenkranser og musikk.

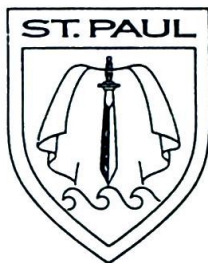
Vi sender over hele landet.

ÅPNINGSTIDER:

Mand.-fred. 9.30-16.30

Torsd. 9.30-17.30

Lørd. 9.30-13.30

St. Paul menighetsskole er en katolsk grunnskole med en klasse på hvert trinn, 1. - 10. klasse. Skolen har nå ca 225 elever, hvorav nær halvparten er fremmedspråklige. I tilknytning til skolen drives barnehage, førskole og fritidshjem.

Skolen drives med offentlig støtte i henhold til "Lov om tilskudd til private skoler".

Nytt skoleanlegg er under oppføring i Bergen sentrum og vil tas i bruk fra høsten 1991. Skolen vil da utvides til å ha paralleler på ungdomstrinnet.

Noen stillinger vil bli ledige fra kommende skoleår.

Skolen er særlig interessert i søkere som dekker norsk og/eller spesialpedagogikk. Vennligst kontakt skolen for nærmere opplysninger før søknad sendes.

Henvendelse snarest til

St. Paul skole

Nygårdsgaten 114A - 5008 Bergen

Telefon: (05) 32 28 80

Kjære innvandrere og konvertitter!

St. Olav Forlag har en rekke gode bøker på lager som dere kanskje ikke kjenner til.

For de som vil vite mer om Kirken i vårt land, har vi J. J. Duins bok: *Streiftog i norsk kirkehistorie 1450-1880*. Her finner man stoff svært få vet noe om, morsomt, lærerikt og interessant. Bør finnes i et hvert katolsk hjem. Innbundet, illustrert kun kr. 115,—. Har det forresten vært jesuitter på Jan Mayn? Det og meget annet får De her rede på.

Så har vi «Katolske prekener» og «Jesu nattverd» av pater Per Bjørn Halvorsen, «Katolsk tro og kristenliv» av Arne Fjell, den forteller også om kirken i Norge.

Hva med Mariadyrkelsen? Det forteller Stinissen om i boken «Maria i bibelen og i vårt liv».

Så har vi en glimrende bok med tekster av Sigrid Undset, redigert av Liv Bliksrud: *Kritikk og tro*.

Dertil andaktsbøker som «Gjøre alle ting nye», «Levende vann», «Innhyllet i kjærlighet» og meget annet.

Bøkene er et ledd i Kirkens apostolat. Prisene forsøker vi derfor å holde så lave som mulig.

Bøkene bestilles hos bokhandler.

St. Olav Forlag

Blikk
på tiden

Ingen vanlig pølsebod

30 millioner kroner, sånn cirka. Det er den katolske kirke i Norge i dag på årsbasis. Så mye koster vi - så mye bruker vi. I den grad vi vet hva vi koster. Ingen vanlig pølsebod, ble det bemerket da tallene ble nevnt på Pastoralrådsmøtet i Oslo Katolske Bispedømme før påske.

30 millioner. Ikke vet jeg hva årsomsetningen i en vanlig pølsebod er, men tenker du over det, er ikke 30 millioner kroner stort. Delt på de vel 28.000 registrerte katolikkene her til lands, så koster vi bare en drøy tusenlapp hver. Kan det være noe, det da?

Tenk på hva vi koster hjemme hos oss selv: En liten strømregning, en liten telefonregning, en radio, melk og brød, en rørlegger til å tine frosne rør, Barbie-dukker og slalåmski, bobledress og støvletter. Eller service på bilen og årsavgift. Bare noen få av de enkle tingene som ingen av oss tenker på som luksus. Eller hvor mange penger brukte du til julegaver sist år, selv når du laget noen med egen hånd?

En tusenlapp i året er ikke stort i vanlig, norsk hverdagsdrift. Men det er altså det hver av oss bruker for å

ha en levende prest, en varm kirke med lys i og et hus å ha undervisning for barna i. En levende biskop og et menighetsblad som kommer i posten i blant.

Grovt regnet en tredjedel av det vi koster, betales av fromme katolikker i utlandet. Skulle vi rike nordboer klare oss selv som beskjeden kirke, skulle hver av oss gi 20 kroner uka i kollekt. Det er bare halvparten av en kinobillett, ikke så mye som to bussbilletter.

To bussbilletter til Herren hver søndag. Skulle vi ikke klare det?

Eller for å snakke om pølseboden: To pølser med brød, takk. Det blir 24 kroner uka, så har vi litt å gå på, for å dekke opp for dem som ikke har råd til å gi mer enn én bussbillett i uka.

Og vi som er skikkelig rike, vi kan jo gi mer, så vi kan hjelpe de fattige i andre land, de som ikke har til brødet engang. De som er skikkelig fattige. Hvis hver katolikk her i landet gir 20 kroner uka i kollekt, kan fromme tyske katolikker gi mange millioner flere kroner til kirker i u-land.

Det med pølseboden ble sagt for å understreke at 30 millioner tross alt krever litt. Litt mer enn teologer, eller rettere: litt annet enn teologer. Vi skal bruke noen av pengene til å lønne noen som kan det med penger. Kan litt mer enn det prestene lærer på presteseminar. Eller rettere: litt annet.

Jesus kom med strenge advarsler mot å tjene Mammon, eller tro at vi både kan tjene Gud og pengene. Har vi penger, skal vi bruke dem til tjene Gud med, og det skal vi gjøre ved å

bruke dem skikkelig med all den klokskap vi i fellesskap har fått. Det er ikke lett, først og fremst fordi de fleste av oss er mest oppdratt til å bruke pengene til å tjene oss selv og vår familie med. Følge med i velstandsutviklingen, være like velfødde og velkledd som de andre.

Men Jesus lærte oss også å be: Komme ditt rike. Ber vi litt oftere og lytter litt mer, kan det hende vi lærer. Lærer å tjene Gud litt bedre.

Takk og pris har vi mer å forholde oss til enn en vanlig pølsebod. Takk og pris har vi uendelige muligheter til å se og kjenne Guds kjærlighet, og lære oss bedre å ta imot Guds rike - og ta imot med takk. Ikke bare to pølser med det daglige brød, men så uendelig mye mer enn vi forstår å be om.

Det er viktig for oss å få mer kunnskap inn i kirken om hvordan vi kan bruke pengene fornuftig, og hvordan hver og en av oss kan ta mer ansvar for at vi som fellesskap har de pengene som trengs. Og likevel: Vi er ingen vanlig pølsebod. Vi er noe helt annet, som ikke lukter hverken av pølse, sennep eller ketchup. Noe som dufter av ånd, som dufter av kjærlighet.

Noe som fins, som er virkeligere enn alt annet, og som er like usynlig som kirkebygget er synlig.

Takk og pris er vi Kirke, er vi levende stener, er vi stenhjarter som er blitt forvandlet til levende hjerter, er vi synlige mennesker av kjøtt og blod, som lever med en klar bevissthet om noe vi ikke forstår, noe vi ikke lukter og ikke ser: Mysteriet.

Kristins søster